რუსეთის სოციალ-დემოკრატიული მუშათა პარტია

პროლეტარებო ყველა ქვეყნისა, შეერთდით!

შაბათი, 11 მაისი 1918 წ.

ერთობა

ფასი 30 კაპ.

გაზეთი ღირს: 1 თვით 6 მ. 50 კ. ცალკე ნომერი ყველგან 30 კაპ. საზღვარ-გარეთ ორჯერ მეტი. განცხადების ფასი, როგორც პირველ გვერდზე, ისე მეოთხეზე, პეტიტის სტრიქონი—50 კაპ. სამგლოვიარო განცხადება უნდა მოტანილ იქნას არა უგვიანეს დილის 11 ნახ. ს. ხელმოუწერელი წერილები არ იბეჭდება. დაუბეჭდავ საგაზეთო მასალას რედაქცია არ ინახავს, ავტორებს უკან ვერ დაუბრუნებს და ამის შესახებ არც მიწერ-მოწერას კისრულობს.

ხელის მომწერლებმა ფული შემდეგი ადრესით უნდა გამოგზავნონ: Тифлисъ, почтов. ящ. 199. Редакція „Эртоба". სხვა ადრესით გამოგზავნილ ფულს რედაქცია ვერ მიიღებს.

რედაქციაში პირადათ მოლაპარაკება შეიძლება 10—12 საათამდე. რედაქციისა და კანტორის ადრესი: თფილისი, გოლოვინის პროსპექტი № 12. Тифлисъ, Головинскій проспектъ № 12).

ტელეფონი 16—62.

№ 93 ორგანო ამიერ-კავკასიის სოციალ-დემოკრატიულ მუშათა ორგანიზაციებისა № 93

ღრმათ დამწუხრებულნი: სოფიო ესტატეს ასული ბედიანიძისა, მარიამ სტეფანეს ასული, ოლღა და თამარ ესტატეს ასულნი ყარადლიშვილები აუწყებენ ნათესავთ და ნაცნობთ პირველის დაუვიწყარ მეუღლის, ხოლო დანარჩენთა ძვირფასის სიძის

ისააკ ზაალის ძის ბედიანიძის,

რომლის ორმოცი დღის წირვა და პანაშვიდი გადახდილი იქნება პეტრე-პავლეს ეკლესიაში შაბათს 11 მაისს (28 აპრილს) დილ. 10 ს. (2—2)

მწუხარებისაგან გულ მოკლულნი ეკატერინა დიმიტრის ასული და ისაკი ქაიხოსროს ძე კალანდარიშვილი შვილებით: ელენე, ალიოშა, დათიკო, ნინა, თამარა, ვალიკო და ბორია. მელიტონ ქაიხოსროს ძე კალანდარიშვილი აუწყებენ ნათესავთ და ნაცნობთ გარდაცვალებას ძვირფასის და საყვარელის მაზლის, ძმის და ბიძის

ირაკლი ქაიხოსროს ძე კალანდარიშვილის,

რომელიც ტრაღიკულათ იქნა მოკლული ოსმალთა ჯარისაგან 14 აპრილს ქ. ოზურგეთში. (1—1)

მწუხარებისაგან გულმოკლულნი ნინა ნიკოლოოზის ასული, კონსტანტინე და სიმონ ირაკლის ძე კალანდარიშვილები შვილებით, ნატალია ირაკლის ასული და არისტრახო ნიკოლოოზის ძე კალანდარიშვილი შვილებით, ალექსანდრა ირაკლის ასული და ალექსანდრე დიმიტრის ძე აბაშიძე, თამარა ირაკლის ასული რედკინისა შვილებით აუწყებენ ნაცნობთ და ნათესავთ გარდაცვალებას ძვირფასის და საყვარელი' მამამთილის, მამის, სიმამრის და ბაბუას

ირაკლი ქაიხოსროს ძე კალანდარიშვილის,

რომელიც ტრაღიკულათ იქნა მოკლული ოსმალთა ჯარისაგან 14 აპრილს ქ. ოზურგეთში. (1—1)

ღრმათ დამწუხრებულნი დედა კლემენტინე, დები: პელაგია და მადია, ძმა კაპიტო და რძალი რისიმე, ბიძა დიომიდე და ბიცოლა ეკა, ბიძაშვილები: სევერიანე, სიმონი მეუღლითურთ: ფადია, ჟულიეტი, მარუსია და ნინა კალანდაძეები; სიძეები ლევანტი კალანდაძე, კოლია არაბიძე, და ილიკო ქერქაძე, დისწულები: ვანო და ალიოშა კალანდაძეები აუწყებენ ნათესავთ და ნაცნობთ მათთვის უძვირფასეს

გიორგი (გოგი) სერგოს ძე კალანდაძის

ვერაგულათ გარდაცვალებას ქ. თელავში 5 მაისს. რომლის გამოსვენება მოხდა 10 მაისს 11 საათზე თფილისის სადგურიდან დაბა ხიდისთავში (გურია). დაკრძალვის დღე ცალკე იქნება გამოცხადებული. (1—1)

ახალი კლუბის დარბაზში

კვირას 29 აპრილს (ახ. სტ. 12 მაისს) დღის 12 საათზე, დანიშნულია

ქართველთა შორის წერა-კითხვის გამავრც. საზოგადოების რწმუნებულთა

საზოგადო კრება

განსახილველი საგნები:

1) 1916—1917 წლების საზოგადოების გამგეობის მოქმედების ანგარიში (§ 18).
2) სარევიზიო კომისიის მოხსენება;
3) მთავარი გამგეობის მოხსენება საზოგადოების სამოქმედო გეგმის შესახებ;
4) 1918 წლის ხარჯთ-აღრიცხვა;
5) მთავარი გამგეობის და სარევიზიო კომისიის არჩევა (§§ 17, 31).
6) სასკოლო, ბიბლიოთეკებისა და სახალხო კითხვების მომწყობი, წიგნების გამომცემელი და სამუზეუმო სექციათა არჩევნები.

საზოგადო კრებას ესწრებიან განყოფილებათა რწმუნებულები (თანახმად [illegible]ების მე-15 მუხლისა).

რწმუნებულებს მიეცემათ კრებაზე შესასვლელი ბილეთები.

პროვინციებიდან ჩამოსულმა რწმუნებულებმა უნდა წარმოადგინონ სათანადო საბუთები იმის დასამტკიცებლად, რომ ისინი ნამდვილად არჩეულნი არიან რწმუნებულებად. (4—2)

ქართული კლუბი

[კვ]ირას, 12 მაისს (29 აპრილს) მ. მ. გიგოშვილის, ათი წლის სასცენო მოღვაწეობის აღსანიშნავათ. წარმოდგენილი იქნება ახალი ოპერეტა, რომელიც პირველად იდგმება თფილისის სცენაზე

ის არ იყოს, ეს იყოსო ანუ მაშტი იბადი

ოპ. 3 მოქ. გაჯიბეკოვისა (არშინ მალ ალანის ავტ.) თარ. ვ. გიგოშვილისა.

მონაწილეობენ: ქ-ნი მ. გიგოშვილისა, ვ. მარგველაშვილი, ო. ფიქაროვი. ბ-ნი მ. ჯანოევი, ი. რევაზოვი; კ. ჩაჩუნავა, სარაული, ე. თარხანოვი, მოცეკვავე ქალები და სხვა. დასაწყისი დილის 12 საათზე.

ბილეთები იყიდება კასაში. დირიჟორი სიმონა. გამგე ვანო გიგოშვილი.

სახალხო სახლი

სახალხო სახ. არსებულ ქართულ წარმოდგ. მმართველი წრე.

შაბათს 11 მაისს (27 აპრილს) 1918 წელს, წარმოდგენილი იქნება:

ტარტიუფი ანუ მუზმუზელა

კომ. 5 მოქ. მოლიერისა თარგ. ი. მაჩაბარიანისა.

მონაწილეობას მიიღებენ: ქ-ნნი ელ. ბარათაშვილი, მარგველაშვილი, ელ. რომანიშვილი-დგებუაძე ა ბ.ბ. ანაშვილი, ნ. გოცირიძე, გიდევანოვი, ალ. მეტრეველი. გ. ჯაბაური და ნ. ჭანკვეტაძე.

[და]წყისი საღამოს 7 ნახ. საათზე ადგილების ფასი 1 მ. 40.-დან 35 კ.-დე [ბი]ლეთების კასა ღიაა ყოველ დღე დილის 12—2 მდე და საღამოს 6—8-საათ. [...] ადმინისტრაცია სთხოვს საზოგადოებას სხვის ადგილზე თუ დასხდებიან. [...]ის შეშვება თეატრში და ფარდის აწევის შემდეგ თეატრის დარბაზში შესვლა აკრძალულია.

შემდეგი წარმოდგენა 15 მაისს

[რე]ჟ. შათირიშვილი ქართ. სახ. წარმ. წრის ადმინისტრაცია

რეჟ. თანაშემწე ალ. ბადრიძე. (1—1)

ამიერ-კავკასია და ოსმალეთი

მკვდრეთით აღდგენილი ოსმალეთი ამიერ კავკასიისაკენ მოიწევს და იგი მოკავშირეთა დახმარებით დიდ სახელმწიფოთ გადაქცევას აპირებს.

ოდესღაც ძლიერი ოტომანის იმპერია მთელი საუკუნოების განმავლობაში ნელ-ნელათ იგლიჯებოდა, ოსმალეთის ბატონობა ევროპის ტერიტორიიდან სისტემატიურათ იდევნებოდა და იგი მესამე ხარისხოვან სახელმწიფოთ გადაიქცა.

არამც თუ ევროპაში—აზიის საზღვრებშიაც მას მრავალი კუთხეები წაართვეს, საუკეთესო ადგილები ჩამოაცალეს და მცირე აზიის ჩარჩოებში ჩაამწყვდიეს. ეს ცოტაა. იგი ეკონომიურათ და ფინანსიურათ დააქვეითეს და უზომოთ დაავალიანეს. ოსმალეთს კარგა ხანია არ ქონია საკუთარი ფინანსები, საკუთარი წარმოება, ოდნავ განვითარებული სამრეწველო ცხოვრება. ასეთი სახელმწიფო —ევვს გარეშეა—დიდხანს დამოუკიდებელი ვერ იარსებებდა და მის ნანგრევებზე ევროპის რომელიმე სახელმწიფო უნდა გამაგრებულიყო.

მეოცე საუკუნეში იტალიამ დაამარცხა ოსმალეთი და ტრიპოლისი წაართვა. შემდეგ ბალკანეთის წვრილმა ერებმა ამავე სახელმწიფოს წინააღმდეგ ხმა აღიმაღლეს და ისტორიული მტერი ოსმალეთი ბალკანეთის მთავარ ადგილებიდან განდევნეს.

ერთი სიტყვით ოსმალეთი ისე დაძაბუნდა, რომ მას პაწია ერებიც კი ამარცხებდენ და მისი ყოფნა არყოფნის საკითხი დღიურ წესრიგში დაისვა, მაგრამ მსოფლიო ომის მსვლელობამ საერთო ძალთა განწყობილება ბოლოს მის სასარგებლოთ შესცვალა. მართალია ომის პირველ ხანაში იგი რუსეთისა და ინგლისის მსხვერპლათ გადაიქცა და მისი სახელმწიფოებრივი არსებობა ბეწვზე ეკიდა, მაგრამ გერმანიის ძლევა-მოსილებამ მას კვლავ სული ჩაბერა, ცოცხალმკვდარი ლეში გამოაცოცხლა და ოსმალეთს იმპერიალისტური სულისკვეთება გაუღვიძა. იმით აღარ დაკმაყოფილდა რომ მან დაკარგული ადგილები უბრძოლველათ უკან დაიბრუნა, ამიერ-კავკასიისკენ გამოეშურა და აქ საუკეთესო სტრატეგიული და ეკონომიური მიდამოები დაიკავა. იგი ამითაც არ კმაყოფილდება და მთელი კავკასიის თავის პროვინციათ გადაქცევა განუზრახავს.

ჩვენ არ ვიცით რამდენათ განსახორციელებელია ოსმალეთის ასეთი იმპერიალისტური პოლიტიკა. მხოლოდ იმას კი ვიტყვით, რომ იგი ამ პოლიტიკის წარმოებაში დაიღუპება და ისედაც დასუსტებული და დაავადებული ოსმალეთი ერთი ორათ დაძაბუნდება.

შემთხვევითი ძალთა-ურთიერთობა მას სიკეთეს არ უქადის. ოსმალეთს არ შეუძლიან ამიერ-კავკასია საბოლოვოთ შეინარჩუნოს და აქ თავისი ბატონობა განამტკიცოს. სრულიათ განუვითარებელი და წარმოების მხრივ ჩამორჩენილი ოსმალეთი ამას ვერ შეძლებს. მთელი თავისი სახელმწიფოებრივი მილიტარისტული და ფინანსიური ძალა ამაზე რომ დახარჯოს, მაინც იგი ვერ შესძლებს თავისუფალ და დაწინაურებულ ქვეყნის პროვინციათ გადაქცევას. მით უმეტეს, რომ ამიერ-კავკასია თავისი ბუნებრივი სიმდიდრით, თავისი ალებ-მიცემობით ევროპის დაწინაურებულ სახელმწიფოებისათვის უფრო გამოსადეგია, ვიდრე ყოველმხრივ დაქვეითებული ოსმალეთისათვის. დღეს, როცა მსოფლიო იმპერიალისტური ომი სწარმოებს, როცა კაპიტალისტური სახელმწიფოები მთელი ოთხი წლის განმავლობაში აუარებელ მსხვერპლს იღებენ ახალი ბაზრების შესაძენათ, საუკეთესო ბაზარს—ამიერ-კავკასიას ფეოდალურ და დესპოტიურ ოსმალეთს ხელში არავინ ჩაუგდებს და მის საჯიჯგნათ არავინ გახდის. მით უმეტეს ამიერ-კავკასიის მცხოვრებნი, კულტურულათ უფრო მაღლა მდგომი ერები ოსმალეთის ბატონობას ვერ მოითმენს და მას სერიოზულ შებრძოლებას დაუწყებს. რომ ოსმალეთის განზრახვა, მისი იმპერიალისტ. უტოპია ფაქტათ არ იქცეს, ამიერ-კავკასიის მცხოვრებნი მოვალენი არიან ძალა მოიკრიბონ, ღარაზმულები დალაგდენ და ამ გზით მიიქციონ დასავლეთ ევროპის სახელმწიფოების ყურადღება, რომლებიც დაინტერესებულნი არიან ამიერ-კავკასია ოსმალეთის პროვინციათ არ გადაიქცეს და მით აქ მუდმივ ანარქიას მტკიცე საძირკველი არ ჩაეყაროს.

ანარქიასთან ბრძოლა

ანარქიამ ღრმათ გაიდგა ფესვები ჩვენს ქვეყანაში. ყველგან, განსაკუთრებით კი სოფლებში, დათარეშობენ შეიარაღებული პირები და მშვიდობიან მცხოვრებლებს მოსვენებას არ აძლევენ: ძარცვა-გლეჯა, პიროვნების შეურაცხყოფა და ადამიანის მოკვლა ჩვეულებრივ მოვლენათ გადაიქცა. ისე გაჭირდა ცხოვრება, იმდენათ დანატრულდა ხალხი მშვიდობიანობას და მოსვენებას, რომ აღარ დაეძებს, ვინც უნდა ის წამოსკუპდეს მის კისერზე, ოღონდ კი წესიერება დაამყაროს.

ხალხის ერთ ნაწილში მზადდება ნიადაგი ძველი წყობილების აღდგენისათვის. საუბედუროთ, მცხოვრებლების აღნიშნულ ნაწილს თვალსაჩინო გაკვეთილები ესაჭიროება. ისე ის ვერ ხედავს, რომ არც ერთ ძველი ტიპის მოხელეს არ ძალუძს შერყეულ წეს-რიგის აღდგენა და განმტკიცება. ბევრი სოციალისტებს და მათ გულჩვილობას აბრალებს ყველაფერს, ნაციონალ-დემოკრატ გვაზავამ ტყვილა კი არ თქვა ამას წინეთ სეიმში: რა მთავრობაა დღევანდელი მთავრობა, როცა მე შემიძლია პირველ მინისტრს კლავში ხელი გავუყარო და მასთან პაპიროსი მოვსწიოვო. ბ. ნაციონალ-დემოკრატი იმეორებს იმას, რასაც ზოგი გლეხი ამბობს: რა მთავრობაა ის მთავრობა, რომელსაც მათრახი და სახრჩობელა არ აქვსო. ცხადია სასასტიკეზე ხელს ვერ ავიღებთ, თუ აქამდე რაიმე გულჩვილობას ქონდა ადგილი, ეს არ უნდა განმეორდეს და რევოლიუციის მტრებსა და ორგულთ სასტიკათ უნდა შევებრძოლოთ. მაგრამ არ უნდა დავივიწყოთ, რომ ანარქიას ღრმა სოციალური მიზეზები აქვს და ცარიელი რეპრესიებით მისი ამოფხვრა ყოვლათ შეუძლებელია.

პირველი და უმთავრესი მიზეზი, ანარქიის გამომწვევი,—ეს საერთაშორისო ომია, რომელიც დღეს პირდაპირ ჩვენს საზღვარზეა გადმოსული. სანამ ეს ომი არ გათავებულა მანამდის ფუჭი ცნობაა ანარქიის მოსპობა. გარდა ამისა, რომ ომი ქმნის განსაკუთრებულ სულიერ განწყობილებას, რომელიც ადვილათ ურიგდება სხვისი უფლებების გათელვას და ძალმომრეობას, ის იწვევს აგრეთვე ეკონომიურ კრიზისს, ცხოვრების გაძვირებას და ქონების მოულოდნელ კონცენტრაციას: ერთი უშრომლათ მდიდრდება, ხოლო მეორე ყოვლის უმიზეზოთ და სწრაფათ კარგავს ყველაფერს. საუბედუროთ, ეს ცოტაა. გარეშე მტრები შპიონაჟის და პროვოკაციას ქსელს აბამენ ჩვენს ქვეყანაში, არ ერიდებიან ქრთამების გაცემას, რისთვისაც აუარებელ ფულსაც კი ხარჯავენ. მოყიდული აგენტები ადგილობრივ ნაძირალების დახმარებით ათასგვარ უწესოებას ახდენენ და ასეთს მოღვაწეობაში შეუგნებელ ხალხის უკმაყოფილებას თავის სასარგებლოთ იყენებენ.

ამნაირათ, სანამ ომი არ მოისპობა და ზავი არ ჩამოვარდება, ყოვლად ფუჭი ოცნებაა ანარქიის მოსპობაზე ფიქრი, თუნდაც დამსჯელი რაზმებით ავიარ ჩამოვიაროთ სოფლებში და ბრბოების მეთაურები დავატუსაღოთ, გინდა დავხვრიტოთ ერთი დახვრეტილის ალაგს დაიჭერს ორი და სამი, და ანარქია მაინც ხელუხლებელი დარჩება. ამიტომ ზავის ჩამოგდება ჩვენთვის დღეს აუცილებელ საჭიროებას წარმოადგენს.

რასაკვირველია, ანარქიას სხვა მიზეზებიც ასაზრდოებს და მასთან ბრძოლისათვის საჭიროა სოციალურ რეფორმების დაუყოვნებლივ ცხოვრებაში გატარება. მართალია ის კაცის მკვლელები და მძარცველები, რომელნიც დღეს ქალაქ-კახეთში და სხვაგან მოქმედებენ, რეფორმების შემდეგაც ვერ განიცვლიან ჟულს და გადახალისებას ვერ შესძლებენ, მაგრამ ვერც ასე თავაშვებულ თარეშს გაბედავენ, რადგან ნიადაგი გამოცლილი ექნებათ. ერთი საშუალებათაგანი ანარქიის მოსასპობათ ეროვნულ-ტერიტორიალური გამიჯვნაა, სახალხოა განიაზღრულ ეროვნულ ტერიტორიაზე უფრო ადვილი იქნება წესრიგის დამყარება, რადგან ერთ ტერიტორიაზე დაახლოვებით ერთი კულტურის და ზნე ჩვეულების ხალხი იქნება თავმოყრილი. გადამიჯვნა მას შემდეგ, რაც რუსეთს ოფიციალურათ მოვშორდით, აქაც უნდა მოხდეს. მაგრამ დიდი სიფრთხილეა საჭირო, რომ დამშვიდების მაგიერ კიდევ უფრო მეტი არევდარევა არ შევიტანოთ ცხოვრებაში. გადამიჯვნის დროს ბევრი სადავო კითხვები წამოყოფს თავს და მისი გადაჭრა არც ისე ადვილია.

ასეთია ჩვენი შეხედულება ანარქიის შესახებ. მისი მოსპობა შეიძლება მხოლოდ მის გამომწვევ მიზეზების მოსპობით. რეპრესიები, სისასტიკე—ეს პალიატივები, ნახევარი ზომებია და საქმეს საბოლოვოთ ვერ უშველის. მაგრამ ასეთს ზომებს მაინც უნდა მივმართოთ, რომ სულ არ აიწეწოს ჩვენი საშინაო ცხოვრება.

ჯერ ზავი, მერე რეფორმები და რეფორმების შემწეობით ანარქიის მოსპობა—ასეთი უნდა იყოს ჩვენი ერთადერთი გზა. თუ ეს შევძელით, ანარქიასაც მოვსპობთ, ხოლო თუ ეს ვერ მოვახერხეთ, ანარქია თან გადაგვიტანს და ვინმე გარეშეს მოუხდება აქ წესიერების დამყარება, რაც ხალხის მონობის უღელში შებმას გამოიწვევს.

ზავისთვის ბრძოლა და რეფორმების განხორციელება, სოციალურ ტკივილების განკურნვა—ასეთია ის მორიგი საქმე, რომლის გაკეთებას შეუძლია დაღუპვისაგან გადაგვარჩინოს.

პრესა

„სახალხო საქმე" მოწინავე წერილში აღნიშნავს, რომ ისეთი პატარა ერი როგორიც ჩვენი ერია, ვერ ითამაშებს გადამწყვეტ როლს დღევანდელს ომში. რომელიც გამოწვეულია ორ ძლიერ სახელმწიფოს—გერმანიასა და ინგლისს შორის არსებულ ქიშპობით. ამიტომ გაზეთი ასე ახასიათებს ჩვენის მოქმედების გეგმას:

„შექმნილ პირობებში ჩვენი საზრუნავი მხოლოდ ერთი რამ უნდა იყოს. შევქმნათ ისეთი მდგომარეობა, როდესაც ჩვენი დამოუკიდებლობა უზრუნველყოფილი იქნება მომავლისთვის მაინც და მაინც ჩვენი ქვეყანაც, სალხიც რაც შეიძლება ნაკლებად დაზარალებული გამოვიყვანოთ იმ მსოფლიო ომიდან, რომელიც ჯერაც არ გათავებულა და ვერც ჩვენი სურვილით გათავდება. ამაზე შორს ჩვენი სურვილები ვერ წავა, რადგანაც დღევანდელს პირობებში ქართველ ერს არ გააჩნია ის ძალა, რომლის მეოხებითაც იგი მეომარ სახელმწიფოთა შორის აქტიურ მომქმედ პირად შეიძლება გამოვიდეს".

სრულს სიმართლეს სწერს გაზეთი, მაგრამ თავსატეხი სწორედ ის არის, თუ როგორ შევქმნათ ისეთი მდგომარეობა: როდესაც ჩვენი დამოუკიდებლობა უზრუნველყოფილი იქნება.

* * *

„საქართველო" (№ 87) ასე ახასიათებს ჩვენს საზავო დელეგაციას ბათუმში:

„ბათუმში გამგზავრებული დიპლომატიური დელეგაცია დააკმაყოფილებს ყველას, ვისაც სახელმწიფოებრივი შეგნება რიგიანად შეთვისებული აქვს. ჩვენ არ შეგვიძლიან გადაჭრით ვთქვათ, რომ ახლანდელი დელეგაცია ციდან მანანას მოგვცემს, მაგრამ ერთი რამ ცხადია, რომ მისი შედგენილება დიპლომატიურათაც, პოლიტიკურათაც და, თუ გნებავთ, მეცნიერულადაც შესაფერად დაუხვდება თვით გამობრძმედილ და დახელოვნებულ გერმანელ დიპლომატიურ კორპუსს. გარდა ამისა, საყურადღებოა ის, რომ ამიერ-კავკასიის დიპლომატიური დელეგაცია მოწყობილია საქმიან ნიადაგზე; სადარბაზო დეკორაციების ჩამოშორებით და ერთგვარი გაწმენდით ჩვენმა დელეგაციამ მხოლოდ მოიგო: ნასპამოვნები არის, ალბად, თავმჯდომარეც, რადგანაც მას კვლავინდებურად ირგვლივ ცქერა აღარ მოუხდა—„ვაი თუ ვინმემ ისეთი რამ წარმოშობოს, რომ საქმე წაახდინოს"!

იგივე „საქართველო" რამდენიმე დღის წინეთ ასე ახასიათებდა იმავე დელეგაციას:

„რესპუბლიკის დელეგაციის სოციალისტური დელეგაციის წარმომადგენლები უხელმძღვანელებენ. ოსმალეთის მხრივ, პირიქით, ზომიერ ლიბერალური ან უკეთ ვსთქვათ ზომიერ კონსერვატიული აზროვნების სახელმწიფო მოღვაწეები მოვლენ. ეს იქნება გამობრძმედილ ოსტატების შეხვედრა უმწეო დილეტანტებთან. და დარწმუნებული ვართ, რომ ჩვენი იმპროვიზაციული დიპლომატები რამდენიმე საგნობრივ გაკვეთილს კიდევ მიიღებენ როგორც საერთაშორისო უფლების მეცნიერებისა, ისე დიპლომატიური ხელოვნების დარგიდან".

რამ შეაბრუნა ასე „საქართველოს" შეხედულება? ალბათ იმან, რომ წინა ნომერში „საქართველო" ლაპარაკობდა ოსმალეთის დიპლომატებზე, ახლა კი ლაპარაკობს გერმანელებზე. უნდა ვიფიქროთ, რომ ჩვენი დელეგატები „უმწეო დილეტანტები" არიან ოსმალეთის დელეგატების წინაშე, მაგრამ ისინი „დიპლომატიურადაც, პოლიტიკურადაც და, თუ გნებავთ, მეცნიერულადაც შესაფერად დაუხვდებიან თვით გამობრძმედილ და დახელოვნებულ გერმანელ დიპლომატიურ კორპუსს".

მადლობელი სამშობლო არ დაივიწყებს ნაციონალ-დემოკრატების ამ აღმოჩენას!

* * *

სოციალისტ-რევოლიუციონერების ორგანო „ზნამია ტრუდა" განაგრძობს ბრძოლას ამიერ-კავკასიის დამოუკიდებლობის შესახებ. სხვა საბუთი რომ ვერ უპოვია, გაზეთი „მუსავატის" საქმეთ თვლის დამოუკიდებლობის გამოცხადებას. მაგრამ ეს ცოტაა, დამოუკიდებლობა თურმე იმითი ყოფილა საშიში, რომ „მუსავატი" ადერბეიჯანის დამოუკიდებლობის გამოცხადებას მოითხოვს. დავუგდოთ ყური თვით გაზეთს:

„ამიერ-კავკასიის დამოუკიდებლობა „მუსავატს" იმისთვის კი არ უნდოდა, რომ დემოკრატია ეხსნა ბოლშევიკური შხამისაგან... ამიერ-კავკასიის დამოუკიდებლობა ბეგებს იმისთვის უნდათ, რომ ეს პირველი ნაბიჯია ადერბეიჯანის დამოუკიდებლობისაკენ".

მერე ეს არის საბუთი ამიერ-კავკასიის დამოუკიდებლობის წინააღმდეგ? რა არის უკანონო, თუნდაც ადერბეიჯანის დამოუკიდებლობის გამოცხადებაში? რასაკვირველია, რომ შეიძლებოდეს, ჩვენ ყველანი საერთო ფრონტს დავუჭერდით მხარს, მაგრამ „ზნამია ტრუდა" რატომ არ გვიჩვენებს გამოსავალს. ცარიელი ამხედრება დამოუკიდებლობის წინააღმდეგ ხომ რუს ჩინოვნიკებსაც ადვილათ ეხერხება.

სასურსათო ორგანიზაციები

საერთაშორისო ომმა, სხვათა შორის, საშინელი სასურსათო კრიზისი გამოიწვია. თვითმპყრობელობამ ვერ შესძლო ამ კრიზისის განელება; პირიქით, მეფის მთავრობის პოლიტიკა ხელსაც კი უწყობდა სასურსათო არევ-დარევის გაძლიერებას.

როცა თვითმპყრობელობა დაეცა, ახალი მთავრობა ენერგიულათ შეუდგა სასურსათო საქმის მოწყობას. უმთავრესი ყურადღება მან პურის მონოპოლიას მიაქცია, რადგან როგორც მშვიდობიან მცხოვრებთათვის, ისე ჯარისათვის დიდი მნიშვნელობა ქონდა პურის მიწოდებას. რუსეთი მოკლებული იყო რიგიან თვითმართველობებს, იქ თუმცა არსებობდა ერობა და ქალაქის თვითმართველობები, მაგრამ ამ ორგანოებს ხალხის თვალში არავითარი ავტორიტეტი არ ქონდათ მოპოვებული, იმდენათ ბიუროკრატიული იყო მათი შემადგენლობა და ცხოვრებასთან ჩამორჩენილი მათი მოღვაწეობა. ჩვენში, ამიერ-კავკასიაში, ხომ ერობებიც არ არსებობდა. ახალი მთავრობაც შეუდგა თვითმართველობების სუროგატების შექმნას. ამ გვარათ გაჩნდა სასურსათო ორგანიზაციები—სასურსათო სამინისტროდან დაწყებული საგუბერნიო და სამაზრო სასურსათო კომიტეტებამდე. ეს ორგანიზაციები, მართალია, დემოკრატიულ პრინციპზე იყვნენ აგებულნი, მაგრამ [illegible] არჩევნების ტექნიკა სრულიად ვერ უზრუნველყოფდა დემოკრატიზმს. ამიტომ სასურსათო ორგანიზაციებში [illegible]

მოიყარეს თავი. მაგრამ მიუხედავათ ამისა, პირველ ხანებში სასურსათო კომიტეტები დიდ საქმეს აკეთებდენ. მათ დიდი როლი ითამაშეს სურსათის გამოძებნაში და მის სამართლიანათ განაწილების საქმეში.

მაგრამ ყველა დაწესებულებას განსაზღვრულ გარემოებაში უხდება მუშაობა და ამ გარემოების მიხედვით არის მისი მოღვაწეობა სასარგებლო თუ მავნებელი. დღეს ეს გარემოება იმითია, რომ სასურსათო კომიტეტებს ძველი მოღვაწეობის გაგრძელება აღარ შეუძლიათ.

მართლაც რა სის გაკეთება შეუძლიათ დღეს სასურსათო ორგანიზაციებს? უმთავრესი მათი დანიშნულება იყო პურის შეძენა და განაწილება. არსებობდა პურის მონოპოლია, სავალდებულო მტკიცე ფასები. დღეს მონოპოლია აღარ არსებობს, რადგან რუსეთში აღარ არსებობს საერთოდ მთავრობა. ჩვენში პური არ მოდის, ცხადია ამ საქმეში სასურსათო კომიტეტებს არაფრის გაკეთება არ შეუძლიათ. ამ მცირე საქმეს, რომელიც ჩრდილოეთ კავკასიაში პურის ან სიმინდის ყიდვაში გამოიხატება, რასაც ადვილათ შესძლებდა კერძო პირი, იქნებოდა ის მთავრობის წარმომადგენელი თუ უბრალო მოიჯარადრე. ახლა კი მთელი კუთხე მოფენილია სასურსათო ორგანიზაციებით, სახელმწიფოს მილიონები ეხარჯება მათ შენახვაზე და კეთებით კი არაფერი კეთდება. ასეთია სასურსათო ორგანიზაციების მოღვაწეობა სხვა დარგებშიაც.

ვიმეორებთ, ჩვენ არ ვუარვყოფთ სასურსათო კომიტეტების ღვაწლს, მაგრამ დღეს მათი არსებობის გამართლება არაფრით აღარ შეიძლება. ისინი ცხოვრებამ მეტ ბარგათ გადააქცია და ახალგაზდა რესპუბლიკა უნდა განთავისუფლდეს ამ მეტი ბარგისა და ზედმეტი ხარჯებისაგან. მათი ფუნქციები უნდა იკისრონ ერობებმა და სანამ ერობა მოეწყობოდეს — სოფლის ორგანიზაციებმა. ჩვენ არ მოგვიყვანია ყველა მოსაზრებები სასურსათო ორგანიზაციების გაუქმების შესახებ, მაგრამ ვფიქრობთ ნათქვამიც საკმაოა ჩვენი აზრის დასამტკიცებლათ, რასაც ისედაც გრძნობს ყველა.

იქსი.

ახალი ამბები

დღეს პირველ საათზე დანიშნულია სასწრაფო ამიერ-კავკასიის საოლქო კომიტეტის და საკანტროლო კომიტეტის ს. დ. მ. პ. კრება ბიუროს ბინაზე გოლოვ. პროსპ. № 12. გასარჩევია მეტათ საყურადღებო კითხვები. სთხოვენ ყველა წევრებს დანიშნულ დროს აუცილებლათ დაესწრონ.

✦ დეპეშათა სააგენტოს გუშინ შუადღემდე არც რადიო-სადგურით, არც ტელეგრაფით ცნობები არ ჰქონდა მიღებული.

✦ „ერთობის“ სასარგებლოთ? გუშინ რედაქციაში ახალ ამბებში მოსათავსებლათ ცნობა მოიტანეს — აკაკი ტყემალაძე ბორჯომში ლექციას წაიკითხავს 11 აპრილს და შემოსავალი „ერთობის“ სასარგებლოთ გადაიდებაო. გაუგებრობის თავიდან ასაცილებლათ ვაცხადებთ, რომ ჩვენს რედაქციასთან ლექციის შესახებ ლექტორს მოლაპარაკება არ ქონია და რომც ყოფილიყო ასეთი რამ, ამ შემთხვევაში წინააღმდეგი ვიქნებოდით ასეთი ლექციის მოწყობისა.

✦ **კანონი მიწათ-მოქმედების სამინისტროს ზოგიერთ დაწესებულებების გაუქმების შესახებ.** გამოიცა კანონი, რომლის ძალითაც გაუქმდა მიწათ-მოქმედების სამინისტროს ზოგიერთი დაწესებულებები. ამ კანონით: 1) უნდა გაუქმდეს 1918 წლის პირველ მაისიდან მამულის მომწესრიგებელი რაზმი, კავკასიაში სახელმწიფო საბალახოს მოწყობის პარტია და მიწათ-მოქმედების სამინისტროს კავკასიის საიმუთო-კონსულტო ნაწილი. 2) ამ დაწესებულების ყველა გეგმები, ნოქავი და სხვა უნდა გადაეცეს ამიერ-კავკასიის საადგილ-მამულო გამგეობას, ხოლო საიმუთო-კონსულტო ნაწილის საქმეები და ნოქავი მიწათ-მოქმედების სამინისტროს კანცელარიას. 3) [illegible] კავკასიაში [illegible] უნდა დარჩეს [illegible] [illegible] გადმოსახლებულთა შესახებ კულტურულ-განმანათლებელ ხასიათის, ხოლო უფრო შემცირებულ შტატით. 4) გაუქმებულ იქნას კავკასიაში მიწათ-მოქმედების მინისტრის რწმუნებულის თანამდებობა, მისი თანაშემწის, სამი ტაქსატორის და აგრეთვე რწმუნებულის კანცელარიაში მოსამსახურეთა და ყველა საქმეები გადაეცეს მიწათ-მოქმედების მინისტრის კანცელარიას. 5) გაუქმებულ დაწესებულების მოსამსახურეები, რომელნიც ახალ თანამდებობას ვერ მიიღებენ, დასტოვონ შტატის გარეშე. 6) მიწათ-მოქმედების მინისტრს ევალება კრედიტი ამ გაუქმებულ დაწესებულებათა სალიკვიდაციოთ.

✦ ბაქოს ამბები. კუბის მაზრის კომისარი საგანგებო წერილით გვ. [illegible] ატყობინებს, რომ 4 მაისს მუსულმანებმა აიღეს კუბა, ხაჩმაზი და [illegible]

და. ბოლშევიკები ძალზე დაზარალდენ, ბრძოლის ველზე დასტოვეს ორი ზარბაზანი, 800 ყუმბარა, აუარებელი თოფი და ოთხი ფურგონი სურსათი. ხმები გავრცელდა პეტროვსკი და დერბენტი დაღესტნელებმა აიღესო.

✦ **წითელ გვარდიელთა კრება.** კვირას, დილის 9 საათზე, სახელოსნო სასწავლებლის შენობაში (4 უბანი, ეგზარხის მოედანი) დანიშნულია ჩუღურეთის რაიონის წითელ გვარდიელთა საზოგადო კრება. ამხანაგებს სთხოვენ თან იქონიონ მანდატები და არ დაიგვიანონ.

✦ **საადგილ-მამულო რეფორმა.** თფ. საგუბერნიო საადგილ-მამულო კრებაზე გამოირკვა, რომ დუშეთის მაზრაში მიწის ფონდში გადადის უმთავრესად სახაზინო მიწები. თფილისის მაზრაში 27 მარტიდან ჩაუბარებიათ 27 მამული, ზომით 2,500 დესიატინა, რომლისაგან 800 დესიატინა ტყეა. სიღნაღის მაზრაში ჩაიბარეს 10 მამული 1,600 დესიატინა ზომით. სიღნაღის მაზრაში თურმე სჩეხენ სახაზინო და კერძო საკუთრება ტყეებს. თიანეთის მაზრაში ჩაიბარეს მხოლოდ 125 დესიატინა მამული, ვინაიდან ამ ნიადაგზე აქ ქისტებსა და ოსებს შორის განხეთქილებაა. ბორჩალოს მაზრაში მუშაობა შეჩერებული ყოფილა, რადგანაც ხალხს შეგნებული არ ჰქონია საქმის შინაარსი. ყველა მაზრებში მიმღებ კომისიებს წინ ეღობება აუარებელი დაბრკოლებანი — მომუშავე ხალხი ცოტაა, რომ ხელმძღვანელობა შეეძლოს, თვით ხალხი კი არ არის სათანადოთ მომზადებული. კომისიის მუშაობას აგრეთვე ხელს უშლის თურმე სხვადასხვა აგიტატორები.

✦ **ამიერ-კავკასიის რესპუბლიკის ახალი დროშა.** შინაგან საქმეთა მინისტრს მიენდო გამოაცხადოს კონკურსი ამიერ-კავკასიის ფედერატიულ რესპუბლიკის დროშის პროექტის შესამუშავებლათ. პრემიათ დანიშნულია 1000 მ.

✦ **ფინანსთა სამინისტრომ** განიხილა ქალაქის თვითმართველობათა შუამდგომლობანი 200 ათასი მანეთიდან 2 მილიონ მანეთამდე სესხის მიცემის შესახებ.

✦ **ფულის გადადება.** ამიერ კავკასიის მთავრობამ დაადგინა მისცეს სესხათ ათ მილიონიან ფონდიდან 30.000 მ. ინდო ევროპის ტელეგრაფის საკანტროლო სადგურების შესანახათ და მიენდოს გზათა მინისტრს განკარგულება მოახდინოს მასალის მოტანაში დაეხმაროს რკინის გზის ადმინისტრაცია.

✦ **ქართველ ქალთა სანიტარული** რაზმის კომისია აცხადებს, რომ საზოგადო კრება დანიშნული 9 მაისს არ შედგა, ვინაიდან დაესწრო მხოლოდ 5 წევრი, კრება გადაიდო 11 მაისისთვის, საღამოს 5 ს. ქალთა უმაღლეს კურსებზე (ანასტასოვის ქ. 22). წევრებს ვთხოვთ აუცილებლივ დაესწრონ, განსახილველია ფრიად მნიშვნელოვანი საკითხები.

✦ **წარმოდგენა.** კვირას, 12 მაისს 1918 წელს ავჭალის აუდიტორიაში ქართველ მოწაფეთა სცენის მოყვარეთა წრის მიერ წარმოდგენილი იქნება: „და-ძმა“. დრ. 5 მოქმ. ვალ. გუნიასი. მონაწილეობს მთელი დასი. ადგილების ფასი 3 მან. 50 კ. 50 კ-მდე. დასაწყისი დილის 12 საათზე. 25 მარტისთვის აღებული ბილეთები გამოდგება ამ დღისთვის. მორიგი წევრი: შ. შათირიშვილი.

✦ **ერევნიდან** სომხეთა ეროვნულ საბჭოს თავმჯდომარემ მთავრობას შეატყობინა: ერევნის გუბერნია აკლებულია; სომხების სოფლები: კულპი, დაშბურუნი, ალი კინიზი, კაშ-დიგირი, ზაგალუ და ტუზლუჯა, გედაკ-ბულაკ და სხვები აოხრებულია. სურმალინის მაზრიდან ქალები და ბავშვები გამოიქცნენ. მათი მდგომარეობა ერთობ მძიმეა, მით უმეტეს, რომ ერთ და იმავე დროს აქეთ მოდის 100,000 ოსმალელი ლტოლვილი სომხები. აქაურმა ლტოლვილებმა ფულით და ხორბლით დახმარება ითხოვეს. თუ მთავრობა არ დაეხმარა მათ, შიმშილისაგან ყველას სიკვდილი მოელის. ეროვნული საბჭო სთხოვს მთავრობას გადადებულ იქნას საჭირო თანხა, რათა დაუყოვნებლივ დაეხმარონ ლტოლვილებს.

✦ **თავდაცვის უმაღლესი საბჭომ** დაადგინა საქმე ყველა განყოფილებები გაუქმდეს და მათი ფუნქციები გადაეცეს: საოპერაციო საქმე ფრონტის მთავარსარდლის შტაბს, სურსათის საქმე გამოკვების მთავარ უფროს გზათა მიმოსვლის განყოფილების ფუნქციები — გზათა მიმოსვლის სამინისტროს.

✦ **ზაქათალის ოლქში** თურმე გლეხები მტრულად ეპყრობიან მიწის ოფიციის გასატარებლად ჩამოსულ ემისარებს, რაც აიხსნება მოლების აგიტაციით. ქისტები ყოველ მხრივ ავიწროებენ, როგორც უცხო ერის წარმომადგენლებს.

✦ **საგარეო სამინისტროს** [illegible] საკითხი [illegible] შესახებ. [illegible] სამინისტრო [illegible] აცხადებს, რომ [illegible] შეიძლება მხოლოდ [illegible] ოსმალეთის ჯარის ხაზამდე. [illegible] ოსმალებმა [illegible] ადგილებში [illegible] სამინისტრომ [illegible]

✦ **შრომის სამინისტრომ** სეიმის მუშათა კომისიაში გადასცა კანონპროექტი ომში წასულ მუშათა ოჯახების უზრუნველყოფის შესახებ.

✦ **მთავრობამ** 9 მაისის სხდომაზე დაამტკიცა მცირე საბჭოს დადგენილება თფილისის პოლიციემეისტრად ნამყოფ პოლკ. ზდანოვსკის ამიერ-კავკასიიდან გადასახლების შესახებ. გაგრძელებულ იქნას 1914 წ. 16 დეკემბრის კანონის 1 ნაწილის მოქმედების ვადა 1919 წ. იანვრის 1-მდე. კანონი ეხება საგერბო სამოსამართლო და სხვა გადიდებულ გადასახადებს. რკინის გზების ტარიფის გადიდების საკითხი გადაეცეს მინისტრთა კომისიაში.

ქალაქის თვითმართველობის უფლებანი გაფართოვებულია: ქალაქის გამგეობას უფლება აქვს აბანოებზე ნიხრი დააწესოს. სასურსათო მინისტრის ამხანაგის იაგჯიანის წინადადებით მზრუნველობის მინისტრს ევალება სეიმში შეიტანოს პროექტი გოგირდის აბანოების მუნიციპალიზაციის შესახებ. მდინარე ალაზანის გაღმა რაიონის დასაცავად მთავრობამ დაადგინა 350 კაცისგან დამცველი რაზმი შესდგეს. თფ. უმაღლეს კურსებთან დაარსდეს გამოსაცდელი კომისია პროვიზორთა თანაშემწეთათვის.

✦ **ს. ქუთაისში.** ქუთაისს ახლად გახსნილ სამკითხველოს სასარგებლოთ გაიმართება სეირნობა ლექცია-კონცერტით, აპრილის 30, ორშაბათ საღამოს. 1) წაიკითხავს ლექციას ვ. მალაქიაშვილი, ჩაგრულთა პოეტი ვარლამ რუხაძე. 2) გათამაშდება მომგებიანი ბილეთები, რომლებიც გაიყიდა ქუთაისის პატარა ჯიხაიშის უმაღლეს პირველ დაწყებითი უმაღლესი სკოლის სასარგებლოთ. 3) კონცერტი თანამედროვე სიმღერებით. დასაწყისი 4 საათზე. შესვლა: მამაკაცები ერთი მანეთი, დედაკაცები და მოწაფეები ათი შაური.

✦ **მინისტრთა თავმჯდომარის** მოადგილემ ნოე რამიშვილმა მაჰმადიანთა კორპუსის უფროსს შიხლინსკის 8 მაისს შემდეგი დეპეშა გაუგზავნა: „გთხოვთ ბაქოში გაუშვათ ფრანგულ სამხედრო ჰოსპიტალის და საფრანგეთის სამხედრო მისიის მოხელენი. ყოველ შემთხვევაში, შემახაზე გაატარეთ; ამასთანავე, უვნებლად გაატარეთ მცველები“.

✦ **ფოთის მეციხოვნე ჯარის** უფროსს სამხედრო ფონდიდან მიეცა 100 ათასი მან. ფოთზე მიმავალ ჯარის გამოსაკვებად.

✦ **წარმოდგენა.** დღეს 11 მაისს [illegible] რის მუშათა კლუბში უდელის ქუჩა № 3, გაიმართება წარმოდგენა და სალიტერატურო განყოფილება. წარმოდგენილი იქნება „ჯერ დაიხოცნენ და მერე იქორწინეს“ ელ. ჩერქეზიშვილის მონაწილეობით. სალიტერატურო განყოფილებაში მონაწილეობას მიიღებენ: ქუჩიშვილი, იორდანიშვილი, სალირაშვილი, საათაშვილი და სხვანი.

კრებები და მიტინგები.

დღეს, საღამოს 6 საათზე, საკუთარ ბინაზე დანიშნულია **რაჭა-ლეჩხუმის** დამხმარე კომიტეტის წევრთა კრება. რადგან ამ კრებაზე განსახილველია მეტად საჭირო საკითხები, ამის გამო ხსენებულ კომიტეტის პრეზიდიუმი სთხოვს ამხანაგთ აუცილებლათ დაესწრონ დღევანდელ კრებას.

— დღეს, საღამოს 6 საათზე, შესდგება მეოთხე რაიონის კოლექტივის წევრთა არაჩვეულებრივი კრება კოლექტივის ბიუროში.

— ქალთა კრება. დღეს (11 მაისს) საღ. 5 საათზე შესდგება ქალთა მორიგი კრება მეოთხე რაიონის ს. დ. ორგანიზაციისა (უდელნაიას ქ. № 3).

პროვინციის ქრონიკა

თუშურმიშიდან (სიღნაღის მაზრა) იტყობინებიან, რომ ადგილობრივ რუს მცხოვრებთ და მეხუთე ცხენოსან ქართული პოლკის აფიცრებს შეიარაღებული შეტაკება მოსვლიათ. ორი მცხოვრებთაგანი დაჭრილა, რის შემდეგ „კამანდირი“ პოლკის ნაცვლიშვილი და მისი ორი აფიცერი დაუტუსაღებიათ, აუყრიათ იარაღი 15 ცხენოსან ჯარისკაცისათვის. უკანასკნელი ცნობით აფიცრები გაუნთავისუფლებიათ, მაგრამ იარაღი არ დაუბრუნებიათ. საქმეზე გაეგზავნა საგამოძიებო კომისარი ბ. გელაშვილი და სამაზრო თავდაცვის კომიტეტის ორი წევრი საქმის გამოსაძიებლათ.

სიღნაღი. ორ თვეზე მეტი არის, რაც დაშნაკცაკანების ხიოსახთა ფრაქციამ, რიცხვით 10 კაცმა თვითმართველობას ბოიკოტი გამოუცხადა და კრებებზე სრულებით არ დაიარებიან. მეორე და მესამე უბანი ქალაქისა, რომელშიაც შედიან ქოტორი, ხუკრიანი და მაღ-რო სამი საზოგადოება რიცხვით 1000 კომლამდე აპირებენ ქალაქზე ჩამოშორებას და სოფლად გასვლას, რაც ძალიან შლის თვითმართველობის შედგენილობას და შეუძლებელით ხდის შემდეგში მუშაობის გაგრძელებას.

— სიღნაღში რევოლუციონური ტრიბუნალი უკვე შესდგა და ორი საქმეც გაარჩია, აქ არსებული [illegible] [illegible] ადგილობრივათ შედგება რევოლ. ტრიბუნალის [illegible]

განაც აქ არ ესმით არც მნიშვნელობა ამ ტრიბუნალისა, არც აქვთ იმდენი ცოდნა, რომ საქმეები აწარმოოს ისე, როგორც ამას მოითხოვს სახელმწიფოების შინაარსი.

✦ **დ. ბელაგორში** მუშათა და გლეხთა საბჭოს სასარგებლოთ 15 აპრილს ყულაბებით შეგროვდა 431 მ. 60 კ. მუშათა საბჭო მადლობას უცხადებს ყველა იმ პირთ, რომელთაც კეთილი ინებეს და დახმარება აღმოუჩინეს.

ცხინვალის სამკითხველოს გამგეობამ მოისმინა განცხადება ზაქარია ივანეს-ძის ფავლენიშვილისა, რომ აწ განსვენებულმა რევაზ (რეზო) ფავლენიშვილმა, სოფ. ერედვის მცხოვრებელმა, სიკვდილის წინ ცხინვალის უფასო საზოგადო სამკითხველოს შესწირა თავისი საშინაო სამკითხველო მრავალი ქართული, რუსული წიგნებით და ჟურნალ-გაზეთებით, რომლის რაოდენობაც გამოიხატება 284 წ. და რომელი წიგნებიც თვით ზაქარია ივანეს-ძემ განგებ გადმოსცა. გამგეობამ პატივი სცა განსვენებულის ხსოვნას ფეხზე ადგომით და ვალად რაცხს ულრმესი მადლობა გამოუცხადოს ამ უხვი შემოწირულობისათვის. ცხინვალის აკლების დროს 19—24 მარტამდინ განადგურებული იქნა სამკითხველო ბრბოსაგან და დაიკარგა სხვათა შორის, გამგეობის ბეჭედი.

ეროვის მარშემო

თფილისის სამაზრო აღმასრულებელი კომიტეტი უკვე შეუდგა განკარგულებების გამოცემას სამაზრო საერობო ყრილობის არჩევნებისათვის.

კომიტეტი სთხოვს პოლიტიკურ პარტიებს და სხვადასხვა ჯგუფებს, რომელთაც სურთ არჩევნებში მონაწილეობის მიღება, წარმოადგინონ საოლქო კომისიაში ხმოსანთა კანდიდატების სიები თითეულ რაიონიდან: თფილისის მაზრა დაყოფილია ხუთ რაიონათ: ქალაქის მახლობელი სოფლების, სართიჭალის, ყარაიაზის, მანგლისის და ბელი-კლიუჩის.

კანდიდატების სიები, თანახმათ 54 მუხ. დროებ. დებ. საერობო დაწესებ. ამ.-კავკასიაში უნდა შედგენილ იქნას იმ პირებისაგან, რომლებსაც უფლება აქვთ არჩევნებში მონაწილეობა მიიღონ ალნიშნულ ოლქში, აგრეთვე შეიძლება სიაში შეტანილი იქნას გარეშე პირიც, რომლის მონაწილეობა საერობო მუშაობაში სასურველია და რომელიც სავსებით აკმაყოფილებს მე-17 და 18 მუხ. იმავ დებულებისას.

სიები უნდა წარედგინოს პირადათ საოლქო კომისიას.

კომისიები არის შემდეგ ადგილებში: ქალაქის მახლობელ სოფლების რაიონის — თფილისში, საპორის წვრილი კრედიტის ინსპექცია; **სართიჭალის** — სოფ. სართიჭალაში, რაიონის კომისარის კანცელარიაში. **ყარაიაზის** — სოფ. ყარაიაზში, რაიონული კომისარის სამმართველოში. **მანგლისის** — მანგლისში — რაიონის კომისარის კანცელარიაში. **ბელი-კლიუჩის** — ბელი-კლიუჩში რაიონულ კომისარის სამმართველოში.

ხმოსანთა რიცხვი განსაზღრულია შემდეგ ნაირად: ქალაქის მახლობელ სოფლებიდან 11 ხმოსანი, სართიჭალიდან — 17, ყარაიაზიდან — 5, მანგლისიდან — 5, ბელიკლიუჩიდან 6—7.

ცნობების მიღება შეიძლება: საპიორის ქუჩა 4. ტელეფ. № 11—23.

ბრძოლის ველზე

ახყურის პოზიციები.

აღდგომის მეორე დღეს ექიმი კობერიძე, გორის კომისარი გოგუა და წითელგვარდიის შტაბის წარმომადგენლები ახყურისაკენ გაემგზავრენ პოზიციების დასათვალიერებლათ და სანიტარულ პუნქტების მოსაწყობათ. მეც სიამოვნებით გავემგზავრე მათთან. მაინტერესებოდა საკუთარის თვალით მენახა ბორჯომ-ახალციხის თვალწარმტაცი ბუნება და შეძლებისდაგვარათ გამეგო ის, რაც იქ ამ ჟამათ ხდება. ხუმრობა ხომ არ არის: ახალციხის მხარე — ეს ძველი მესხეთის ნაწილი, რევოლიუციის შემდეგ რაღაც გამოურკვეველ პოზიციაზე დგას — ის ამიერ-კავკასიის ნაწილიც არის და იმავე დროს დამოუკიდებლათ ცხოვრებას განაგრძობს. ჯერ კიდევ მაშია, როცა საგანგებო კომიტეტი მართავდა კავკასიას და ამხ. აკაკი ჩხენკელი შინაგან საქმეთა კომისარი იყო, ვიღაც ყოფილი მაზრის უფროსი გუდიევი განაგებდა დამოუკიდებლათ მაზრას. ამ ბოლო დროს თით ახყურა საომარი მოქმედება დაიწყეს. მართალია ზოგიერთი ჩვენი გენერლები უბრალო ინციდენტათ თვლიან ახალციხის ამბებს, ერთმა იმათგანმა სთქვა — მხოლოდ გზა გააკავეს ვილაცებმა და დიდი არაფერი მომხდარაო, მაგრამ მე მაინც სხვა აზრისა ვარ ამ „ინციდენტის“ შესახებ. მართლაც, აბასთუმანი შეიარაღებულ თათრებს უჭირავთ, იქიდან ჩვენი ავადმყოფები და ექიმები გამოაძევეს, ახალციხეში ჩვენი ჯარი აგერ სამი კვირაა იქნება დაწყვდეულია, გარს შეიარაღებული თათრები არტყია, ცოტა აქეთ სოფელი ახყური [illegible] იქაც თათრებს და არავის უშვე-

ბენ. ეს ცოტაა: გაუქმებულია ფოსტა-ტელეგრაფი, მავთულები გადაჭრილია და ჩვენ ამ დროს კიდევ დელეგაციებს ვგზავნით. პირველ ხანებში მეც დიდი მომხრე ვიყავი დელეგაციების, სანამ საფიქრებელი იყო, რომ ადგილი ქონდა გაუგებრობას, მაგრამ დღეს ხომ ყველაფერი აშკარაა: მიუხედავათ ხვეწნა-მუდარისა და დაყვავებისა, ჩვენი „ძმები“ მაინც სანგრებში ჯდომას განაგრძობენ. სანამდი უნდა ვიცადოთ მეთქი, შევეკითხე გორის გვარდიის შტაბს. ვერაფერი გაგვიგიაო, მითხრეს, ეს კია, რომ ჩვენი საუკეთესო აგიტატორები და პროპაგანდისტ-ორგანიზატორები ბრძოლის ველზე არიან, ადამიანის მსხვერპლიც არის და შეტევაზე კი არ გვიშვებენ, საკმაო ძალებს არ გვაწვდიანო. მე ვფიქრობ, რომ ამ ჟამათ დელეგაციების დრო უნდა წასულათ ჩაითვალოს და შეტევა უნდა დაიწყოს. და ამ მოსალოდნელ შეტევის წინ ჩვენ გავემგზავრეთ ახალციხის გზით.

ღამე ბორჯომში გავათიეთ. აქ ბევრი არა სასიამოვნო ამბავი გვითხრეს. გავიგეთ სხვათა შორის, რომ ბორჯომში მდგომი ქართული გუსართა პოლკი ვერ იქცევა რიგიანათ. სალდათების და განსაკუთრებით აფიცრების ერთი ჯგუფი ქეიფს და უწესოების მოხდენას უნდება და საერთო საქმეში დეზორგანიზაცია შეაქვს. ამხანაგები მეტათ უხერხულ მდგომარეობაში არიან: იარაღის აყრას ვერ კისრულობენ, რადგან ამ საერთო განსაცდელის დროს შეიარაღებული ძალა და ერთობაა საჭირო და ასე დატოვებაც შეუძლებელია. მოვლენ თუ არა გონს ალნიშნული ჯარისკაცები და აფიცრები — არავინ იცის.

სამშაბათს დილით, როგორც იქნა, გავედით ავტომობილით. საქმე გაგვიჭირვა შოფერმა. შოფერებსაც სრული „ავტონომია“ მოუპოვებიათ და სანამ არ მოისურვებს, ადგილიდან არ დაიძვრის, ან სადმე შუა გზაზე მიგატოვებს, განზრახ მანქანას გააფუჭებს. ჩვენმა შოფერმა ბენზინის სიცოტავე მოიმიზეზა — ეტყობა კარგი შემოსავალი აქვთ ბენზინის ვაჭრობიდან...

როგორც იქნა გავემგზავრეთ. ჩვენს „თავისუფალ“ ტერიტორიამდე სულ 18 ვერსია ახალციხის გზაზე, იქ მტკვრის მარჯვენა ნაპირზე გადავედით და ჩვენ ბანაკს მივადექით სოფელ დვირის ახლოს. აქ სრული სამხედრო სურათი მეშლება თვალწინ: ტილოს კარვები, ურმები, ცხენები, არტილერია და ჯარისკაცები. მშვენიერ სანახაობას წარმოადგენს ეს მხიარული ახალგაზდობა: მინდორში დიდი ცეცხლი გაუჩაღებიათ, გარს შემოსხდომიან და სიმღერებით და არაკებით ერთობიან. არც ერთი უცენზურო, ურიგო სიტყვა არ ისმის. ეტყობა ერთად ყოფნა ანვითარებს საზოგადოებრივ ინსტიქტებს. აგერ სიმღერას დაანებეს თავი და ერთმა „წირვა“ დაიწყო; ასამაღლებლებს ამბობს, სხვები კი „ქრისტე აღსდგას“ მღერიან. ეტყობა ნადიაკვნარი უ და იყოს და ჩინებულათ ასრულებს თავის „როლს“. აქვე შევხვდით ჩვენს არტილერისტებს, რომელნიც დასასვენებლათ ჩამოსულან პოზიციებიდან. ესენი უმთავრესათ ინტელიგენტებია. ამათშია სხვათა შორის ყოფილი შინაგან საქმეთა მინისტრის ამხანაგი კოლა ქარცივაძე და „ბორბას“ რედაქტორი დათიკო შარაშიძე. დვირიდან გავემგზავრეთ სოფ. დვარში, სადაც ჩვენების შტაბია. იქვეა სოფლები საკირე და ტაძრისი, მშვენიერი კოხტა ეკლესიით. აქაც შეიარაღებული ჯარისკაცები დაგვხვდენ, მოჭრილ ფიჭვის ხეებზე სხედან ჯგუფ-ჯგუფათ და იცინიან. აქ რეზერვია. აქვე ახლოს არის შტაბი, სადაც რამდენიმე მოწყალების დებია დაბანაკებული. ესენი, როგორც ჯარისკაცები და გვარდიელები ძალიან მოწყენილები არიან, ელიან „საქმის“ დაწყებას, ესე იგი შეტევას. ეს სიტყვა ყველას პირზე აკერია. ჯარისკაცები ამბობენ: ჩვენს სიცოცხლეს არაფრათ ვაფასებთ, სიკვდილის არ გვეშინია, მაგრამ აქ მუქთად ჯდომა ძალიან გვიმძიმსო. მე დავრწმუნდი, რომ ამას გულწრფელათ ამბობენ. ამას წინათ თავგანწირულათ დასხმიან თავს თათრებს ახყურის აქეთ და სანგრებიდან გაურეკიათ, მაგრამ შემდეგ ბრძანება მოსვლიათ და ისევ უკან დაბრუნებულან.

დიდი სახელი და ხდობა აქვს ჯარისკაცებში და გვარდიელებში ექ. მ. ხუციევს და ახალგაზდა კაპიტანს ბაქტორი გოგუას, ამ ფეხ. ოტუსილ აფიცერს, როგორც აქ ეძახიან. ცხინვალის ამბების დროს მას ფეხი უღრძვა და კოჭლობს, მაგრამ მაინც მუდამ ჯარისკაცებთან არის და შეტაკების დროს პირველ რიგში იდის. საუცხოვო დისციპლინაა შემოღებული. ყველა უიტყვოთ ასრულებს თავის მოვალეობას, მაგრამ ეს არის დისციპლინა ხეაყოფლობითი, მოვალეობის შეგნებით გამოწვეული და ამიტომ ყოველივე ზომა უნდა მიიღონ, რომ ეს გავიგოთ. საუბედუროთ, ზოგიერთ აფიცერმა ეს არ ესმის და ხშირათ საქმეს აფუჭებს.

ვიხახულეთ მოწინავე პოზიციები, რომელიც [illegible] მანძილზეა [illegible]

მული. ფლანგების ნახვა ვერ [illegible] რით, ვიყავით ცენტრში. [illegible] დაპირ თათრების პოზიციებია. სასიამოვნო შთაბეჭდილებას ახდენს სანგრებში მჯდომ ხალხის შემადგენლობა, არიან სომხებიც და რუსებიც. დიდი სიყვარული აქვს დამსახურებული რუს ოფიცერს „პულემიოტჩიკს“. კიდევ ერთი მაგალითი იმისი, თუ რა დიდი მნიშვნელობა აქვს დისციპლინისათვის ხელმძღვანელთა პირად ღირსებებს. ჩოლოქის პოზიციაზე ნამყოფებმა შემოგვჩივლეს: ზოგიერთი ბრწყინვალე პირები, რომლებიც ჩვენ მოსაკლავად დაგვდევდენ ერთს დროს, ავტომობილებით დაბრძანდებიან და რა ვქნათ ეხვი შეგვეპარა, ხომ არ გვღალატობენ ჩვენი ხელმძღვანელებიო.

პოზიციებზე უფრო ხშირათ სიწყნარეა. ეტყობა თათრებსაც ეშინიათ შეტევის დაწყების და რაღაცას ელოდებიან. ჩვენ რამდენიმე კაცი ვიყავით და დურბინდებით დავუწყეთ თვალიერება თათრების სანგრებს. შეგვნიშნეს და საშინელი სროლა ასტეხეს, ისროდენ „პაჩქებით“. შემდეგ სანგრებიდან ამოვიდენ. ჩვენებმაც აამუშავეს ტყვიისმფრქვეველი და თოფები და მტერიც ჩაჩუმდა.. ყველა მზად არის საბრძოლველათ, მაგრამ საერთო გრძნობა ისეთია, რომ თუ შეტევა არ დავიწყეთ, ბევრი მიატოვებს პოზიციებს. ღმერთმა ნუ ქნას, თორემ თუ ეს მოხდა, თათრები ბორჯომსაც გამოსცილდებიან. აშკარათ ამბობენ: ქვიშხეთამდე ჩვენ გვეკუთვნისო. მაინტერესებოდა გამეგო: ხომ არ იყო რამე მტრობა ჩვენებსა და მუსულმანებს შორის წარსულში. გლეხებმა მითხრეს: საუკეთესო განწყობილება იყო ჩვენსა და მათს შორის, მუდამ კარგი მეზობლობა გვქონდა და ახლა კი ასე იქცევიანო.

„კბილი კბილის წილ და თვალი თვალის წილ“, — მომაგონდა მოსეს ბრძნული თქმულება. ჩვენ კი ქრისტეს მცნებას მივსდევთ თუ მას არ გამოვეთხოვეთ, ბორჯომის ხეობაც ზედ მიყვება ახალციხის მხარეს ეს კი ჩვენს ქვეყანას დაქცევის კარამდე მიიყვანს.

ალი.

რუსეთის ამბები.

ბალშევიკი ჯალათები. გაზეთ „ვლასტ ნაროდა“-ში მოყვანილია ცნობა, თუ როგორი ჯალათობა გამოუჩენიათ ბალშევიკების მესვეურებს ქ. სულიმში (დონ. ს ოლქი). აქ დაუტუსაღებიათ ი. ი. ტულიაკოვი (სახელმწიფო დუმის ს.-დემ. ფრაქციის ყოფილი წევრი), ი. ს. პასმანიკი (ს. დ. მენშევიკი) და ადგილობრივ გიმნაზიის მეექვსე კლასის მოსწავლე მესიაცევი 16 წლისა. დილით გათენებისას ეს მოსწავლე დახვრიტეს და შემდეგ ხიშტებით დაგლიჯეს. როცა დედა მოვიდა შვილის სანახავათ და იკითხა სად არის ჩემი შვილიო? სამხედრო რევოლიუციონურ კომიტეტის წევრმა გადასცა მას პატარა ბარათის ნაგლეჯი და უთხრა: „აი რა დარჩა შენი პატარა შვილისგანო“.

ტულიაკოვი და პასმანიკი შემთხვევით გადარჩა დახვრეტას. სამხედრო რევოლიუციონურ კომიტეტში ორმა ხმამ იხსნა ისინი დახვრეტისაგან. ამ გადაწყვეტილების შემდეგ წითელგვარდიის უფროსმა მოითხოვა არ გაენთავისუფლებიათ ისინი.. სასწრაფოდ მოიწვიეს მიტინგი, რომელზედაც მოითხოვეს ტულიაკოვის და პასმანიკის იქ მიყვანა გასასამართლებლად. დამნაშავენი მიტინგზე მიიყვანეს. მათი გასამართლება თავზარდამცემ სურათს წარმოადგენდა. სახალხო სახლის სცენაზე გამოიყვანეს ცოლი, ექვსი შვილი, და მოხუცი დედმამა ტულიაკოვისა. თვით ტულიაკოვი მოიყვანეს პეროვაგის ახარა. ბოლშევიკებმა ლი თხოულობდა მათ სიკვდილით დასჯას, მაგრამ რადგან დამნაშავეების წინააღმდეგ ვერავითარი ბრალდებები ვერ წამოაყენეს, მიტინგმა დაადგინა სათი განთავისუფლება. ტულიაკოვი მუხლებზე ეცემა მისი ცოლის, ექვსი შვილის და მოხუცი დედმამის წინაშე და მწარეთ ქვითინებს.. ქვითინებს მოვალოიცოვაი მიტინგი.

შეგხვდოლ ს.-დემოკრატ მუშებს კარგათ ახსოვთ როგორ ვაჟკაცურად იცავდა ძველი რეჟიმის დროს სამ იგანისის დუმაში ტულიაკოვი მათ ინტერესებს. ის შეუდრეკლად უპირისპირდებოდა ბოროტ მეფის მთავრობის თავდასხმას, ახლა კი — კოლოსკალოვის ბალოვსკის მეთაურობით ბალშევიკების საზიზღარ გალაშქრებას მის წინააღმდეგ. და აი, ეხლა ბალოვსკის ამხანაგები თითქმის მუშათა დეპუტატის ტულიაკოვის სიკვდილით დასჯა, რომელმაც საუკეთესო თავისი ძალა პროლეტარიატს შესწირა. მხოლოდ შემთხვევით დაუსჯელი გადარჩა ტულიაკოვი ახალ თვითმპყრობელობის ჯალათებს.

ყოფილ კომისრების დიბენკოს და კოლონტაის გაქცევა. მოსკოვიდან დეპეშით იტყობინებიან დეპუტატთა [illegible] საბჭოების და საბჭოთა [illegible] [illegible] სესოს, რომ მოსკოვიდან გაიქცა [illegible] ციების ქვეშ მყოფი ყოფილი კომისარი პაველ დიბენკო და მისი თანაშემწე ალექსანდრა კოლონტაი. სადაც მივიდნენ [illegible] დატყვევებულიც უნდა [illegible] [illegible] და გამხელი [illegible]

ეროვნული ბიბლიოთეკა

მუშათა წერილები

რა გზას დავადგეთ.

ყველასათვის აშკარაა, რომ ამ უკანასკნელ ხანებში ფეხს იკიდებს როგორც ანარქია, ისე შავი ტერორი. ამის მაგალითი ჩვენ ვიცით: ლეჩხუმი, ცხინვალი და საჩხერელის სოფლები. აქ მსხვერპლად შეეწირენ ჩვენი საუკეთესო ამხანაგები. ეს გამოსვლები ხდება ორგანიზაციულად, გამოდიან ბოლშევიკების სახელით და ამის ირგვლივ იკრიბებიან არასასურველი ელემენტები, რევოლიუციის პირველ დღიდან ციხიდან განთავისუფლებული ყაჩაღები, ღირსება-ახდილი, ნიკოლოზ მეორეს მონა მორჩილი პიროვნებები, ჯაშუშები, ჟანდარმები, პოლიციელები, „სტრაჟნიკები", ბოქაულები, ძველი „ჩინოვნიკობა" და მემამულეები, რომელთაც მობილიზაციამ წილათ არგუნათ ჯარისკაცის სახელი, მისი შინელის და „კოზირიანი" ქუდის ტარება. ამათ შეუერთდენ მოღალატე დეზერტირები, რომლებიც თავის ამხანაგ ჯარისკაცს ბრძოლის ველზე სტოვებდენ მტრის ხელში და თვითონ გამორბოდენ სოფლად.

ყველა ამ ძალებს სურთ დედამიწასთან გაასწორონ მონაპოვარი თავისუფლება და საუკუნოთ დაასამარონ რევოლიუცია. ზოგიერთ ადგილებში ეს უკვე მოხდა, მაგრამ თუ სადმე არ მომხდარა ის აუცილებლათ მოხდება, რადგან ამისთვის ნიადაგი თანდათან მზადდება. ეს ამბები თავზარს დასცემს მშვიდობიან მცხოვრებთ, „პანიკას" გამოიწვევს სოფლის ხალხში, ნიადაგს მოუმზადებს საშინელ რეაქციას.

როცა ასეთი სურათი იშლება ჩვენს თვალწინ, კითხვა იბადება: რა გზას დავადგეთ, ტკბილი სიტყვების დრო წავიდა, ათასი პროპაგანდა რომ გაუწიო ყოფილ ჟანდარმებ-ჯაშუშებს, „სტრაჟნიკებს", „პრისტავებს", მოღალატე დეზერტირებს, რომლებიც ძარცვა-გლეჯაზე არიან დაგეშილნი, და იმ მემამულეებს, რომელთაც ახალი მთავრობის დეკრეტით მამული უნდა ჩამოერთვას და გადაეცეს მშრომელ გლეხკაცობას, იმათთან ეს არავითარ ნაყოფს არ გამოიღებს. ეს მგლის თავზე სახარების კითხვა იქნება.

ნაცვლათ ამისა საჭიროა ძალების შეკრება, დემოკრატიის გამოფხიზლება, რომ ის გვერდში ამოუდგეს ახალ მთავრობას კონტრ-რევოლიუციონერებთან ბრძოლაში.

საჭიროა ყველა ორგანიზაციების შეიარაღება, შედგენა სასწრაფოთ სახალხო მილიციის და როდესაც რევოლიუციონერ მთავრობას ასეთი ძალა ექნება, მაშინ არა მკითხე ვაჟბატონებიც დაფრთხებიან, დემოკრატია წელს გაიმაგრებს და შემოკრბება ახალი მთავრობის გარშემო.

მასთან, თუ გვინდა შევინარჩუნოთ მონაპოვარი თავისუფლება, სეიმმა უნდა გადააყენოს ის საეჭვო პირები, რომლებიც ნიკოლოზის დროს მსახურებდენ, რადგან მათი სიმპატია ყოველთვის ძველი მთავრობისკენ იქნება გადახრილი.

როდესაც ასეთი პიროვნებები რომელიმე დაწესებულებებში არის ჩამდგარი, სოფლის დემოკრატიას გულს უტეხს და ეჭვის თვალით უცქერის მას.

ერთი სიტყვით, მთავრობამ მტკიცე და მასთან გაბედული ნაბიჯი უნდა გადადგას როგორც ქალაქებში, აგრეთვე სოფლებშიაც; სეიმმა უნდა გამოსცეს ისეთი კანონი, რომელიც სავალდებულო უნდა იყოს ყველა ორგანიზაციებისთვის, როგორც ქალაქში ისე სოფელში. ეს უნდა მოხდეს დაჩქარებით თუ გვინდა შევინარჩუნოთ მონაპოვარი თავისუფლება. გარეშე მტერი თუმცა საშიშია, მაგრამ არა ნაკლებ საშიშარია შინაური მტერი ანარქიის სახით, ეს ჩვენ გვიჩვენა წარსულმა მწარე გაკვეთილმა,—საჭიროა მუდმივი რაზმების მოწყობა სოფლადაც. ფინანსიურის მხრით ეს არ იქნება საძნელო, უკეთუ მთავრობა რევოლიუციონერ ორგანიზაციებთან ერთად მაგარ კანტროლს შექმნის ყოველ მოღწევლობის დარგებში. რამდენათ ეს სისწრაფით მოხდება, იმდენათ ძლევა-მოსილებით დამთავრდება რევოლიუცია დემოკრატიის სასარგებლოდ და მუშათა კლასის შესაძლებლად შეასუსტებს ანარქიას. იმედებს გაუცრუებს კონტრ-რევოლიუციონერებს რეაქციის გამეფებაში და გზას გაუხსნის პროლეტარიატს მომავალ საერთო ბრძოლაში.

ივანე ცქიტიშვილი.

გზა და გზა

II

ერკეთ-ბასილეთში.

ჩოხატაურიდან გამგზავრებამდე დილით ადრე დავესწარით ბრძოლაში მოკლულ ამხანაგის დასაფლავებას. დასაფლავება აღარ იყო ჩვეულებრივი, რადგანაც ხალხი აღარ არის სოფლად. დასაფლავებას ათიოდე მამაკაცს გარდა სულ ქალები დაესწრენ. ისიდორემ გამოსათხოვარი სიტყვა უთხრა და გაუდექით გზას.

აპრილის მშვენიერი დილა იყო, მზეს თავისი ცხოველი სხივები მოეფინებინა ახლად აყვავებულ გურიისათვის.

ბუნება ხარობს, იგი სადღესასწაულოთ მორთავს მთა მინდორ-ველებს, მაგრამ სოფლად დარჩენილი ხალხი მოწყენილია. აქ იქ ტირილი-კვნესა გაისმის; ოდესმე სიცოცხლით სავსე გურია სამხედრო ბანაკათ ქცეულა და დიდი ქარიშხალის წინაშე წამდგარი მოღრუბლულა...

მივდივართ. თავს დაგვცქერის თოვლით მოსილი აჭარის მთები... წინეთ ხალხის საყვარელი, დღეს კი „ჩეტნიკთა" სათარეშოთ გადაქცეული.

წინეთ გაზაფხულის დრო გურიაში აღტაცებაში მოგიყვანდა ადამიანს, დღეს კი ფიქრებს ეძლევი, სადღაა წინანდელი სიხალისე, საქმიანობა. ველარ ვხედავთ მინდორ ველებში შრომის მოყვარე ხალხს, ყანებში არ ჩანს კავ-სახნისი... აღარ მოგესმის ნაცნობი ხალხური სიმღერები... აქ-იქ კი ხედავ მხოლოდ ქალებს და ძალზე მოხუცებს...

დამაფიქრებელია გურიის დღევანდელი ვითარება. ქვეყანა განსაცდელშია ჩავარდნილი, მისი ერთი ნაწილი დანგრეულია, განადგურებულია, მას ბარბაროსები შემოესია, საომარ ასპარეზათ გადაუქცევია.

კულტურული მხარე ინგრევა... შკოლებში სწავლა შეწყვეტილია, კოოპერატივები აწეწილ დაწეწილა, პოლიტიკური მოქმედება სულ სხვა მოქმედებაზე გადასულა და ასე, ცხოვრების მსვლელობაში ახალი საბედისწერო ხანა დამდგარა.

დამაფიქრებელია უფრო მეტათ ხალხის დამშევა.

სიმინდი თითქმის აღარ არის, ბევრი ოჯახები დამშეულია, ზოგს თითო-ოროლა კვირის საყოფი აქვს, არ არის არც შაქარი, არც სხვა რამე და ამავე დროს ჯარის გამოკვება ხდება თვით დამშეულ ხალხის მიერ.

ჩვენ წავიკითხეთ ის წერილი, რომელსაც სამაზრო კომისარი სწერდა ჩოხატაურის კომისარს: „საზოგადოებებში ხალხი დამშეულია, ამის გამო ლტოლვილნი შიმშილით იხოცებიან და მიიღეთ საჩქარო ზომები" და სხვა.

ამ მხრით ჩვენს წინაშე ბევრი ფაქტები იყრის თავს და შიმშილობის შავი აჩრდილი თავს დასტრიალებს დევნილ-წამებულ ხალხს.

ცხადია, სურსათის კრიზისი საჩქარო ზომების მიღებას თხოულობს და მისი დაყოვნება ყოვლად შეუძლებელია.

ერკეთში შუადღისას მივედით. შკოლის ეზოში ხალხი იყო შეკრებილი. წინ და წინ თათბირი გაიმართა; გამოირკვა, რომ ერკეთში ხალხი სულიერათ მტკიცეთ არის. გამაგრებულია აჭარის მთიდან გადმოსასვლელი ხეობები. ორგანიზაციები—თავდაცვის, სასურსათო, პარტიულათ მოქმედებენ და ეწევიან სამხედრო თუ საზოგადოებრივ საქმიანობას...

ცხადია, ყველაფერი შედარებით რიგზეა, მხოლოდ ერთი მოვლენა იქცევდა ჩვენს ყურადღებას, ანარქიის საეჭვო მოქმედების ნიშნები მოსჩანდა.

კრება გაიხსნა ამხ. ის. რამიშვილის მოხსენებით. „ჩვენ გამოგგზავნეს სეიმის ს. დ. ფრაქციამ და საოლ. კომიტეტმა გურიაში,—დაიწყო ისიდორემ,—რომ გავიგოთ ხალხის მდგომარეობა ამ საერთო უბედურების დროს, რაიც გურიაში ხალხს დაატყდა თავს ომის საშინელებამ, გადავსცეთ უკანასკნელი ჩვენი გადაწყვეტილება ხალხს, გავაცნოთ საერთო მდგომარეობა და ჩვენი მიზანი. მიმდინარე მომენტმა თანამედროვე შექმნილი პირობების გამო ჩვენი ქვეყნის წინაშე დიდი საკითხები დააყენა გადასაჭრელათ და ჩვენს წინაშე ყოფნა-არყოფნის აჩრდილი წარმოშვა. კიდევ მეტი გართულებული მომავალით ხალხის ხელმძღვანელი პარტია, ს.-დემოკრატიული პარტია, იბრძვის, რომ ამ საშინელ მდგომარეობიდან გამოიყვანოს ჩვენი ქვეყანა, დაიხსნას იგი განადგურებისაგან და რათაც უნდა დაუჯდეს, თავიდან აიცილოს ომის დაუნდობელი განსაცდელი და ამავე დროს შეინარჩუნოს სისხლით მოპოვებული თავისუფლებანი. ამიტომ ჩვენ გადავდგით შემდეგი ისტორიული ნაბიჯები: გამოვაცხადეთ ამიერ-კავკასია დამოუკიდებელ რესპუბლიკათ, მივიღეთ ომის ასაცილებლათ ყოველივე ზომები, მივეცით წინადადება ოსმალეთს საზავო მოლაპარაკების შესახებ და ამავე დროს გადაჭრით დავადექით თავდაცვისათვის მზადებას, რომ პასუხი გავსცეთ გარეშე საფრთხეს, თუ მაინც და მაინც სხვა გზა არ იქნება და შიგნით მოვსპოთ უწესრიგობა და ხელი შევუწყოთ თავისუფალ ამიერ-კავკასიის რესპუბლიკის დაცვას".

ისიდორემ დაწვრილებით განუმარტა ხალხს ყოველივე. მან ორი საათი ილაპარაკა. ხალხი ისმენდა. ჩემს ყურადღებას იქცევდა შავებში გამოწყობილი ქალები, რომლებიც თვალ-ცრემლიანი შეგვცქეროდენ. ხალხმა შეკითხვები მისცა. ორატორმა ყველა შეკითხვებზე პასუხი გასცა. „ჩვენ მოსალოდნელს შემდეგ კარგ შთაბეჭდილებით გეთხოვებით ერკეთის ხალხს, გეთხოვებით უკანასკნელი მოწოდებით. მოგიწოდებთ ეტყიცეთ და გაბედულათ შეხვდეთ ყოველივე მოვლენას, [illegible] გასაჭირს, დღეს ტანჯულ დედებს სევდა სულ ეჯიპრებათ, ხალხო დიდ ბრძოლაში იმედი არ დაკარგოთ, იცოდეთ, ბევრი მამაცი მივეცით საერთო საქმეს. კიდევ ბევრ მსხვერპლს შევწირავთ, მაგრამ მომავალი ჩვენია და ჩვენ გავიმარჯვებთ. მოემზადეთ საქმისთვის და თქვენი ჩვეულებრივი გმირული სიტყვა მივიდეს თავის საბოლოო დასკვნამდე".

ასეთი იყო გამოსათხოვარი სიტყვა და ხალხი შესაფერი განაჩენის მიღების შემდეგ დაიშალა.

1 მაისს (ახ. სტ.) ბასილეთში მივედით. ზარების რეკით ხალხს ეუწყა თავის შეკრების საჭიროება. კოლექტივის წინასწარ კრებაზე მოხსენებებიდან გამოირკვა, რომ პროვოკაციულ გამოსვლებს ჰქონია ადგილი. პროვოკატორებს გაუვრცელებიათ შემდეგი ხმები: მთავრობამ გაგვყიდა, მეთაურებმა გვიღალატეს. დაუსახელებიათ პიროვნებები, უთქვამთ ერთ ჩვენს ლიდერს 6000 მანეთად გაუყიდია ბათუმიო. საზოგადოების ამოძრავებით ასეთი ხმები გაქრალა. დაუპატიმრებია თავდაცვის კომიტეტს რამოდენიმე რეაქციონერი საეჭვო პირებათ გამხდარნი ოსმალეთის შემოსევის გამო.

კრებაზე მოხსენება გააკეთა ფრონტიდან მოსულმა ამხანაგმა და აღნიშნა, რომ ფრონტზე მოქმედებენ პროვოკატორები, აგრეთვე გაუვრცელებიათ ხმა, ომი 20 მაისს გათავდება, ზავი შეიკვრება და ჯარი დაიშლებაო.

ეს ხმები ისეთი დაბეჯითებით და დამტკიცებით გაუსაღებიათ, რომ დიდი ნაწილი დარწმუნებულა და ემზადებიან. ხალხშიაც ასეთი ცნობები გაუვრცელებიათ და ამით თავდაცვის მზადებისათვის ხელის შეშლა განუზრახავთ.

ამის შესახებ ზომების მისაღებათ ის. რამიშვილმა აცნობა გენ. გაბაშვილს.

ზარის რეკაზე ხალხმა თავი მოიყარა. შკოლის ეზო ხალხით გაიჭედა. უმეტესობა ქალები იყო. მომხსენებელ ისიდორეს გამოსვლას ტაშის ცემით შეეგებნენ და მის სიტყვას დაკვირვებით ისმენდნენ.

აქ აღარ იყო წინანდელი სიჩქარე, არამედ—მიტინგი იყო საქმიანი. მოხსენების შემდეგ დაიწყო შეკითხვები.

შეკითხვა: იყო თუ არა ზომები მიღებული, რომ დაგვხმარებოდა რუსეთი?

პასუხი: ჩვენ მივმართეთ მოვუწოდეთ, მაგრამ პასუხათ მივიღეთ,—ცანით საბჭოთა მთავრობაო.

შეკითხვა: ამბობდენ: ცენტრო ფლოტმა დახმარება აღუთქვა კავკასიას ბრძოლაში, მაგრამ არ მიიღესო. მართალია თუ არა ეს?

პასუხი: ცენტრო ფლოტმა, მართალია, დახმარება აღგვითქვა. ამისთვის მოგვთხოვა ნავთი და ბენზინი. დაგვპირდა პური. ჩვენ დავთანხმდით. იყო მათი დელეგაცია. გავემზადეთ. საჭიროების დროს მოველოდით, მაგრამ [illegible], პირიქით, კრეისერი „კარლი" დააფრთხეს და გაიპარა.

შეკითხვა: ბაქოდან ბოლშევიკები მოდიან თფილისის ასაღებათო. მართალია?

პასუხი: ეპირებიან. ხმები იყო, მაგრამ უკანასკნელი ცნობებით დაამარცხენ გზებზე.

შეკითხვა: რა ზომებს ღებულობს მთავრობა ბაქოს მოძრაობის ჩასაქრობათ, ან რა ხასიათის ბრძოლაა?

პასუხი: მთავრობამ მოუწოდა მებრძოლ მხარეებს შეთანხმებისაკენ. ბრძოლა ბოლშევიკური დროშით დაიწყო, მაგრამ მან ნაციონალური ხასიათი მიიღო, ბევრი უდანაშაულო ხალხი გაჟლიტეს, დახოცეს ურიცხვი სპარსელი მუშები უდანაშაულოთ და ასე ებრძვიან „კონტრ-რევოლიუციას".

ხალხში კვნესა-ქვითინი გაისმა.

შეკითხვა: ამბობენ: სეიმმა მიიღო გერმანიის ორიენტაციაო?

პასუხი: ამის მსგავსი არაფერი მომხდარა სეიმმა მიიღო ამიერ კავკასიის ორიენტაცია, რომ ამით გამოვიდეს იმ ჩიხიდან, რომელშიაც ჩვენი ქვეყანაა მომწყვდეული.

ეს შეკითხვები იმიტომ მოვიყვანეთ, რომ ხალხი დაინტერესებულია გავრცელებულ ხმების გარკვევაში და თითქმის ყველგან გვისვამდენ ამა თუ იმ კითხვა-შეკითხვას.

როგორც ჩოხატაურ ერკეთში, ისე ბასილეთში არავინ გამოსულა მოწინააღმდეგე და უკანასკნელი მოწოდებით დაიშალა დიდი მიტინგი.

მიმდინარე ამბებს ბასილეთის ხალხის სულიერ განწყობილებაში ვერავითარი რეგრესი ვერ მოუხდენია, მხოლოდ ზარალი კი დიდი აქვს: ხალხიდან დაცლილია, ცხენები, ხარები ფრონტზე გაურეკნიათ, ეზიდებიან ჯარისათვის სურსათს და სხვა. ამხანაგები ორიოდე პირს გარდა ბრძოლაში წასულან. დარჩენილები ეწევიან დაუღალავ შრომას.

აქვე შეგვხვდა იგივე საყვედურები ოზურგეთის ქალაქის თავის შესახებ.

ვნახეთ აგრეთვე სურამიდან მის მიერ გამოგზავნილი დეპეშა. დეპეშით სთხოვდა ადგილობრივ ამხანაგებს „გამაგებინეთ რა მოხდა ოზურგეთში, ან გურიაშიო".

2 მაისს დილით ადრე შევიარეთ ადგილობრივ სატუსაღოში. იქ ვნახეთ ხალხის მიერ დაჭერილები და მათ შორის ცნობილი მავროხელი კოწია ბერიძე, რომელსაც ბრალდება ბეგებთან კავშირი. საერთო მდგომარეობა და ხალხის ძრომობა ხიდისთავში იმის დამამტკიცებელია, რომ ჯერჯერობით კონტრ-რევოლიუციონურ პროვოკაციას გასავალი არ აქვს აქ.

ანანია.

მოვალეობის მსხვერპლნი

ბაქო მათითაშვილი.

17 აპრილს მიწას მიაბარეს ჯერ სრულიათ ახალგაზრდა, იშვიათი ბუნების ადამიანი ბაქო სიმონის ძე მათითაშვილი, რომელმაც ნატანების მახლობლათ ოსმალებთან ბრძოლაში ტრაგიკულათ დალია სული.

დღე აღარ გაივლის, რომ არ გვესმოდეს: ესა თუ ის ამხანაგი მოგვიკლესო.

ბ. მათითაშვილი ერთი იმ პირთაგანი იყო, რომელიც თავიდან მოძრაობის დაწყებისა ჩვენს ბანაკში ტრიალებდა და მისი ბუნებრივი სპეტაკი გული და სული ჩვენში ჰპოებდა საუკეთესო თავშესაფარს.

ამ უსაშინელესმა ომმა ჩვენს წრეს ბევრი საიმედო ამხანაგები დააკლო. ერთი იმათთაგანი იყო ამხ. ბ. მათითაშვილი.

ეს ისეთი კაცი იყო, რომელიც უსიტყვოთ ასრულებდა ორგანიზაციების დავალებას.

თფილისიდან ცნობას ვღებულობთ რამდენიმე საუკეთესო ამხ. გაგზავნის შესახებ ერთი იმ პირთაგანი, რომელიც თფილისში მიეშურება რევოლიუციისა და თავისუფლების დასაცველათ—ბაქო მათითაშვილი იყო.

ხიდისთავიდან თფილისისაკენ წასასვლელათ ბაქოს და მის ამხანაგებს ვაცილებდით..

ყველანი მხიარულობდენ, მღეროდენ, მაგრამ მათ სიმღერაში გამოიხატებოდა ცოტა მწუხარებაც, ვაი თუ ჩვენი მშობლები აწ ველარ განახოთ...

და მართლაც, ბაქოსათვის უკანასკნელი დარჩა მაშინდელი დამშვიდობება, უკანასკნელი დარჩა ჩვენთვის მისი მომხიბლავი ხმა.

შენ გხვდა წილათ ამხანაგო, გმირული სიკვდილი, შენ გხვდა წილათ დაგემტკიცებინა გმირობა, თავგანწირვა!

შენი სპეტაკი, მომხიბლავი სახე დაუვიწყარი იქნება შენი ამხანაგებისათვის!

გრ. კოპლატაძე.

ვანო ქიშვარდის ძე რამიშვილი.

31 მარტს ბათუმში ოსმალებთან ბრძოლის დროს მტრის ულმობელმა ტყვიამ იმსხვერპლა ახალგაზრდა, 24 წლის—ვანო რამიშვილი.

ვანო იყო ქიათურის მუშა, ი. მუშაობდა კავკასიის საამხანაგო სარეცხ ქარხანაში, მას აქაური მუშები იცნობდენ როგორც გულწრფელ და პატიოსან მუშას.

1914 წ. ის გაიწვიეს ჯარში და წელს იანვარში დაბრუნდა რუსეთიდან სამშობლოში.

სოფელში ის დიდხანს არ გაჩერებულა, ჩამოვიდა ქიათურაში და სხვებთან ერთად გვერდში ამოუდგა აქაურ ამხანაგებს. ვანო მოსვლისთანავე ჩაეწერა ქიათურის წითელ-გვარდიაში და არ ყოფილა შემთხვევა, რომ მას ოდესმე გვარდიელების გამოძახების დროს უკან დაეხიოს, ის ყოველთვის თავის მოქალაქობრივი მოვალეობის ასასრულებლათ მზათ იყო, ის იყო თბილისში, როდესაც თებერვლის პირველ რიცხვებში რუსის ჯარისკაცებისაგან თფილისი განსაცდელში ჩავარდა, ის იყო—ქუთაისში, როდესაც მისი განადგურება განიზრახეს ბნელმა ძალებმა. ასე რომ, ყოველთვის მზათ იყო ყველაზე წინ წასულიყო და უკან არავის ჩამორჩენოდა.

როდესაც ჩვენს მხარეს გარეშე მტერი დაემუქრა, ვანო ქიათურაში აღარ გაჩერდა. ის ამბობდა: წავალ და გურულებს ბათუმის დაცვაში დავეხმარებიო, და წავიდა კიდეც.

იმ დროს, როდესაც ბათუმის ბედი სწყდებოდა და მის გვერდში მყოფი ჯარის ნაწილი უბრძოლველათ აძლევდა ფორტებს, ვანო გაფთრებული ებრძოდა მტერს და აი ამ ბრძოლაში მამაცურათ დაეცა და განუტევა სული.

ძმაო ვანო! შენ არ მომკვდარხარ სულიერათ, შენ პირნათლათ შეასრულე შენი მოვალეობა.

შენისთანა გმირები სატირალნი არ არიან, სატირალია ის ხალხი, რომელთაც უბრძოლველათ მტერს დაუტოვა თავისი ციხე-სიმაგრე.

სირცხვილი მათ, ვინც ასე უბრძოლველათ მტერს გადასცა ჩვენი რევოლიუციის პირველი მებაირაღტრე ბათუმი.

ს. სიხარულიძე.

ვასილ მჟავია და ლადიკო ჩანჩიბაძე

5 აპრილს ჩოლოქთან ოსმალების ჯართან შეტაკების დროს გმირულათ დაეცა ვასილ მჟავია.

ის იყო მებრძოლი გმირი, რომელმაც იაპონიასთან ომის დროს ისახელა თავი და იყო დაჯილდოვებული ოქროს ჯვრით.

ამ ბოლო დროს ის იყო გურიის საგანგებო რაზმის წევრი.

მისი ცხედარი ხუთი დღის შემდეგ იქნა გამოსვენებული პოზიციიდან და დასაფლავებული თავის სოფელ ხრიალეთში.

ლადიკო ჩანჩიბაძე იყო ძველი პარტიული მუშაკი. მისი ასე უდროვოთ დაკარგვა დიდი დანაკლისია ნატანების თემისთვის, ის იყო ჩაბმული სხვადასხვა კულტურულ საქმეებში და პარტიათ [illegible] ყოველივე დაკისრებულ [illegible].

[illegible] დაეცა 5 აპრილის ვაშნარის შეტაკების დროს.

მშვიდობით, ძვირფასო ამხანაგებო, ვასილ და ლადიკო!

თქვენი სახელი უკვდავი იქნება ნატანების რაიონში და მეგობრებს შორის.

ერმილე ჩხაიძე.

საად.-მამულო რეფორმა

თელავის მაზრა. საადგილ-მამულო რეფორმის ნიადაგის მოსამზადებლად და მის ახსნა განმარტებისათვის ყველა მაზრებში იყო დაგზავნილი პროპაგანდისტები. თელავის მაზრაშიდაც ხუთი პროპაგანდისტი მუშაობდა. მათი მუშაობა უნდა ჩაითვალოს ნაყოფიერათ. მიუხედავათ ბევრი დაბრკოლებებისა ამ ამხანაგებმა შესძლეს მთელი მაზრის შემოვლა—არც ერთი სოფელი არ დარჩენილა ისე, რომ იქ სასიხარულო ამბავი არ ჩაეტანათ მათ. გლეხები სიამოვნებით უსმენდენ. დღემდე თუ კანტი-კუნტათ გაეგონათ, ახლა სინამდვილეში ხედავენ ყველაფერს. დაარსდა მიწის ჩამომრთმევი ორი კომისია—პირველი მუშაობს ს. ურიათ-უბანში ნ. ლეჟავას თავმჯდომარეობით, მეორე—კურდღელაურში ა. რამიშვილის თავმჯდომარეობით. კომისიებს გლეხები ნდობით ეკიდებიან გარდა თითო ოროლა „გაბოლშევიკებული" ჯარისკაცებისა.

დიდ აღტაცებას იწვევს კომისიის მუშაობა მოხუცებულ გლეხობაში; მათ ზურგზე გადაუვლია ბატონ-ყმურ უღელს და რომ ხედავენ დღეს ამ მონობის უკანასკნელ დღეებს, ისინი ამბობენ: „ჩვენ რომ ერთი მტკაველი მიწაც არ გვერგოს, ჩვენთვის ისიც საკმარისია, რომ თავადებს მიწა აღარ ექნებათო".

ურიათ-უბანში უკვე მიღებულია მამულები: არჩილ ჭავჭავაძის, სულხან ჭავჭავაძის, ლეონიდე ჭავჭავაძის, გიორგი რჩეულოვის, სტეფანია ლისოვსკისა, ელენე ჭავჭავაძისა. კურდღელაურში—რევაზ ვახვახოვის შვილების, გიორგი ვახვახოვის, ანნა მადატოვისა, გიორგი რუსიევის, ივანე ბაღდოევის, ქეთევან რუსიევის, დარია შიუკოვას, მიხაილ რუსიევის. მამულები, რაც კომიტეტებს გადაეცა სულ შეადგენს 1500 დესეტინას.

კომისიების მუშაობა ძლიერ ნელის ნაბიჯით მიდის. ეს აიხსნება იმით, რომ ბევრი დაბრკოლებანი ხვდება კომისიებს შიგადაშიგ. რასაკვირველია, კომისიები თავადების ბოიკოტს ყურადღებას არ აქცევენ—უზომავენ ხვედრ წილს და მიდიან ქვევით, მაგრამ კომისიებს არ შეუძლიან გვერდი აუქციონ ზოგიერთ გლეხის ჩივილს. ცნობილია, რომ თავადები გლეხებს მიწებს ართმევდენ: კარგს ნაჭრებს თავისთვის იტოვებდენ.

ეხლა გლეხი ცდილობს თავისი დანაკარგი დაიბრუნოს. მოარბენინებს დოკუმენტებს—„უსტავი-გრამოტას", გეხვეწება: ჩემმა ბატონმა აი ეს ნაჭერი მიწა წამართვა—ჰა საბუთები—დამიბრუნეთ!

იყო შემთხვევა: ასეთ გლეხებს დაუბრუნდათ თავისი მიწები. ამ მოვლენამ დიდი შთაბეჭდილება მოახდინა სოფლელებზე. აუცილებლათ საჭიროა—ვინც საბუთს წარმოადგენს, მას მართლაც დაუბრუნდეს თავისი ნაკვეთი მიწა. გლეხი კერძო მესაკუთრეა. ის ცდილობს ადგილი მის ხელში იყოს მუდმივათ. კომიტეტების ხელში გადასული მამული მას არ ეპიტნავება. დაპირებანი მას არ სწამს. მთელი თავისი სიცოცხლე ის დაპირებებით და ლოდინით ცხოვრობს. დღეს სურს მას დაინახოს თვალით თავისი. აი ეს თავისი „უსტავი გრამოტით" მას უნდა დაუბრუნდეს. ასეთები ცოტაა. ეს ცოტა კი გავლენას მოახდენს თავის მეზობლებზე. კომისიების მუშაობა ფერხდება კიდევ იმითი, რომ მათ თითქმის ფეხით უხდებათ სიარული. კერძო მეეტლეები ძლიერ ძვირს ითხოვენ და არც არის მოსახერხებელი მთელი დღით დაიქირაო. „უდელის" უფროსები კი თავს არ იტკივებენ დაეხმარონ კომისიებს ამ მხრივ. მათ გონიათ, რომ კომისიები საერთო საქმეს კი არ აკეთებენ, არამედ—თავისას, პირადს. საჭიროა ფიცხელი განკარგულება, რომ „უდელებმა" ხელი შეუწყონ კომისიებს და მაზრის ემისარს გადასვლ-გადმოსვლაში. მით უმეტეს, თითო „უდელში" ცხენებიცაა, ლინეიკებიც და სხ.

— მთელ მაზრაში, თანახმათ ინსპექტორის სიებისა 800-დე ჩამოსართმევი მამულია. ორი კომისია კი ამას ვერ გაათავებს მოკლე ხანში. საჭიროა მეტი კომისია, მაგრამ, საუბედუროთ, თელავში არ მოიპოვება საკმაო ინტელიგენტური ძალები. მთელ მაზრაში ერთადერთი კაცია—სამაზრო საადგილმამულო კომიტეტის თავმჯდომარე, რომელიც ეწევა პრაქტიკულ მუშაობას. რასაკვირველია, ერთი კაცი ვერ უძღვება მთელ მაზრას—80 სოფელს, რომლებიც პატარა დაბებს წააგავან. განზრახულია დაარსდეს ოთხი სარაიონო საადგილმამულო კომიტეტები—წინანდლის, ყვარელის, ნაფარეულის და იყალთოსი, მაგრამ ძალები არ გამოიძებნა,—მერე, საშუალებაც არ მოიპოვება კომიტეტების შესანახავი.

თუ ეს კომიტეტები არ დაარსდა, ისე ძნელია თელავის მაზრაში [illegible] ნიადაგზე საქმის დაყენება. უზომო ვენახები გადადის საადგილმამულო კომიტეტის ხელში—მთელ მაზრაში [illegible]ნამდე მაინც იქნება მარტო ვენახი—ამას კი პატრონობა—მოვლა სჭირდება. სამაზრო კომიტეტს კი ძალა არ შესწევს, როგორც ვთქვი, გასწვდეს. გარდა ამისა, თითოეული სოფელი ჩემულობს საბალახო მთებს: თითონ აძლევს იჯარათ და შემოსული ფულებით თითონვე სარგებლობს. ამ საქმეს პატრონობა უნდა. სარაიონო კომიტეტები ასეთ მოვლენებს თავიდან აგვაცდენენ.

— საერთოდ მაზრაში ემჩნევა, რომ მჭიდრო ორგანიზაციები არ არსებობენ. ძალები, რომლებიც მოიპოვებიან აქა-იქ სოფლებში, დაქსაქსულია. საკმარისია ვინმე „მობოლშევიკო" სალდათმა რამე ანარქიული აზრი გაავრცელოს სოფელში, რომ მან მომხრეები იშოვოს. თუ ვინმე გამოერია საღი ელემენტი და ხმა აიმაღლა, მას ჩაქვავება მოელის. მიუხედავათ ამისა, ნიადაგი ორგანიზაციების შესაქმნელათ კარგია. თითეულ სოფელში მოიპოვება საღი ელემენტები,—მათი შეკავშირება შეიძლება. მათ გარშემო შეიქმნება ნიადაგი საპროპაგანდო. მათ შეუძლიათ მერე მოიპოვონ გავლენა მთელ სოფელზე. სოფელი კი მიიღებს ზომებს ანარქისტების წინააღმდეგ. მაგრამ ამას უნდა დიდი შრომა, მუყაითობა. ნედლი მასალა აუარებელია. მას სჭირია დამუშავება. ამ საქმეში დიდი ენერგია და გამჭრიახობა უნდა გამოიჩინონ, როგორც ჩვენმა ადგილობრივმა ამხანაგებმა, ისე უფრო გარკვეცებული ენერგია და გამჭრიახობა—ჩვენმა იქ მყოფ თფილისელმა ამხანაგებმა.

ვ. ფერაძე.

სოც.-დემ. პარტიაში

ტფილისი. 2 მაისს მოხდა მე 6 რაიონულ კოლექტივის წევრთა მორიგი კრება დღის წესრიგს შეადგენდა: ქალთა ორგანიზაციიდან კოლექტივში წარმომადგენლის მიღება, სხვადასხვა რაიონულ კომისიების მოხსენებები, შეიარაღების კომისიის არჩევნების შესახებ, ინციდენტი ვ. ათაბეგოვის და პაპიშვილისა, კოლექტივის მორიგი კრებების გამართვის შესახებ, განცხადებანი. კრება ისმენს ქალთა ორგანიზაციის წარმომადგენლის მოხსენებას და ღებულობს მათ წარმომადგენელს გადამწყვეტი ხმით. შემდეგ კრება ისმენს მოხსენებას ფინანსიურ კომისიის წევრისას. კრებას ვერ აკმაყოფილებს კომისიის საქმიანობა, ამიტომ ავალებს იქონიოს სრული შეთანხმება კულტურულ-განმანათლებელ კომისიასთან, რომ გამონახონ საერთო მუშაობის გეგმა. შემდეგ კრებამ მოისმინა კულტურულ-განმანათლებელ კომისიის და საორგანიზაციო კომისიის მოხსენებები და დაამტკიცა რაიონულ კომისიის არჩევნების შემდეგ. წითელ-გვარდიელების უმრავლესობამ სურვილი გამოაცხადა არჩეულ იქნეს გვარდიელთა ხელმძღვანელი კომისია (შტაბი) მათ მიერ: კოლექტივი ყურადღებით ეპყრობა გვარდიელების სურვილს და ღებულობს მას კანონიერათ და გამოსთქვამს სურვილს, რომ მათ იქონიონ მჭიდრო კავშირი და ერთსულოვნება რაიონულ კოლექტივთან. ამასთან კრება ავალებს შეიარაღების კომისიას, რაც შეიძლება დაჩქარებით მოიწვიოს გვარდიელების საზოგადო კრება, და მოახდინოს არჩევნები კომისიისა.

კრება შემდეგ ისმენს კოლექტივის წევრის ვ. ათაბეგოვის განმარტებას ინციდენტის შესახებ. რომ გამოირკვეულ იქნეს საქმის მდგომარეობა, კოლექტივი გზავნის საგამომძიებლო კომისიაში ვ. ინწკირველს.

კოლექტივმა დაადგინა: ყველა კრებაზე წაკითხულ იქნეს იმ პირთა სია, რომლებიც წინა კრებაზე არ იყვნენ, კრებამ მოსთხოვოს მათ მიზეზი, თუ მიზეზი არა საპატიო დარჩეს, მაშინ ნახმარი იქნეს კოლექტივის მიერ შემუშავებული რეგლამენტის განსაკუთრებული მუხლი.

ნა.

მუშათა შორის

ტფილისი. ყველა მუშა გაფაციცებით ელოდა სააღდგომოთ მთელი დანაკლისი ჯამაგირის მიღებას. ვერც დანაკლისი ჯამაგირები მიიღეს მუშებმა და არც სააღდგომო ერთდროული დახმარება მისცეს მუშებს, როგორც ეს დაწესებული იყო წარსულ წლებში. ეს იმის ბრალია, რომ მუშების გაჭირვებაში არ შედის რკინის გზის ადმინისტრაცია და ის ხალხი, რომელნიც ძველი მთავრობის დროს რკინის გზის სამმართველოში იყვნენ მოკალათებულნი, დღესაც არავითარი „გაწმენდა" არ მომხდარა მათ შორის.

აქ სადგურის ახლოს არსებობს ეგრეთ წოდებული სამედიცინო ბაქანი, სადაც მუშაობს დაახლოვებით 60 კაცი. ესენი დანიშნული არიან საქონლის სადგურის მუშებისაგან. მათ ჯამაგირები უნდა მიიღონ სადგურის მუშებთან ერთათ, მაგრამ როდესაც ყველა დარჩენილ მუშებმა მიიღეს ჯამაგირი, იმის შემდეგ ან 15 დღის და ან ერთი თვის შემდეგ [illegible] ჯამაგირი. [illegible] კი დააკლეს [illegible] 20 მანეთი, ზოგს მეტს. [illegible]

ხალხს ასე გიპასუხებენ: დაგვაკლდა, თქვენთვის არ გვცალიაო. საჭიროა ამ მოვლენას ყურადღება მიექცეს ვისგანაც ჯერ არს.

საქონლის სადგური ლტოლვილებითაა გავსილი. მათში არის გაჩენილი სახადი. დღე არ გაივლის, რომ 7—8 არ მოკვდეს. საჭიროა მთავრობამ თავის დროზე მიიღოს შესაფერი ზომები.

5 მაისს საღამოს 9 საათზე შეიქნა საშინელი ზარის რეკა და მასთან თოფის სროლა, რამაც ნაძალადევის მცხოვრებლები ააღელვა. აღმოჩნდა: შინაური მოღალატეები ისროდენ, რომლებმაც პროტექციით იარაღი ჩაიგდეს ხელში, ვითომდა რევოლიუციონერები და მუშათა ინტერესების დამცველნი იყვნენ. საჭიროა დროზე იქნეს ზომები მიღებული და ჩამოერთვას ასეთ პირებს იარაღი. ისე დღე არ გაივლის, რომ ვინმე არ გაძარცვონ, ან არ მოჰკლან, ან და მუქარის წერილი არ გამოგზავნონ, ამდენი და ამდენი ფული გამოგვიგზავნეო. საჭიროა დროზე იქნეს უსასტიკესი ზომები მიღებული ამ ახალმოდის შანტაჟისტების წინააღმდეგ.

საშა ქრისტინეშვილი.

ჯარისკაცთა წერილები

(წერილი სამეგრელოს ამხანაგებისადმი).

დაე დავიწვა, არ შენაღვლება.
თუ ჩემი ცეცხლით სხვა კი გათბება.

ვ. რუხაძე.

ამ პატარა წერილით მოგმართავთ თქვენ და მოგიწოდებთ, რომ მოაშუროთ ფრონტს.

გასაჭირშია ის ნორჩი თავისუფლება, რომელიც იშვა ომის ქარ-ცეცხლში. მტრის ჩვენს ქვეყანაში შემოჭრით დავკარგავთ და გამოვეთხოვებით რევოლიუციას და მისი წყალობით მოპოვებულ ყოველნაირ კეთილდღეობას!

ხომ ხედავთ რევოლიუციის ბრწყინვალე ნაპერწკლები როგორ თითო-თითოთ ქრებიან?

მოდით, შევენთოთ მას საწვავ მასალათ, რომ აგუზგუზდეს ის მტრის გულის მოსაკლავათ და ჩაგრულთა გასახარელათ.

„ჭირსა შინა გამაგრება, ისე უნდა, ვით ქვიტკირსა“-ო, უთქვამს ბრძენს.

ჭირში ვიმყოფებით სწორეთ დღეს ამიერ-კავკასიის დემოკრატია. რევოლიუციის ტალღებში ვართ, მოგვეშველეთ და გავცუროთ ერთად სანატრელ ნაპირისაკენ! დაე ყოველ თქვენთაგანს გულმა თვისმა უთხრას, თუ სად უნდა იმყოფებოდეთ ეხლა!

ჯარისკაცი ესებუა მიტრო.

პროვინცია

რაჭა. მთელი რაჭა ძლიერ ჩამორჩენილია კულტურულათ; თუმცა აქ ამ უკანასკნელ ხანებში ძლიერ გამრავლდა სახალხო შკოლების რიცხვი, მაგრამ ხალხი ჯერ კიდევ ვერ იჩენს სწავლისადმი მისწრაფებას და სწავლა-განათლებას ალმაცერათ უყურებს: რაჭველ გლეხს, ურჩევნია თავისი პატარა ვაჟი სადმე ქალაქში დააყენოს საქმეზე, ვიდრე შკოლაში შეიყვანოს და ასწავლოს. იშვიათია აქაურმა გლეხმა ორი ან სამი წელიწადი გააჩეროს თავისი ბავშვი შკოლაში, შემდეგ ატოვებინებს სწავლას და მიყავს ქალაქს „მოსაგებათ“ რომ დააყენოს; უმეტეს წილათ აყენებენ ან მეპურის დუქანში, ან რესტორანში. ან და კიდევ ხელზე მოსამსახურეთ, სადაც პატარა ბავშვი გონებრივათ და ზნეობრივათ ირყვნება. თითქმის ასეთია ის გლეხებიც, რომლებსაც ნივთიერი შეძლება ხელს უწყობს, რომ სოფლის შკოლა მაინც გაათავებინოს თავის შვილს. ამის გამოა, რომ აქ შეხვდებით ისეთ საზოგადოებებს, სადაც ერთს ოდნავ შეგნებულს და განვითარებულ კაცს იშვიათად შეხვდებით. სოფლის აღმასრულებელი კომიტეტებში ისეთი პირები მოხვდენ ზოგან, რომ სრულიად არაფერს აკეთებენ. ზოგ საზოგადოებაში აღმ. კომიტეტის შემადგენლობა სულ დაიშალა: ქალაქებში წავიდ-წამოვიდენ და თავიანთი თანამდებობა კი მიატოვეს. ამ უკანასკნელ ხანებში შესდგა გლეხთა დეპ. საბჭოები, მაგრამ ამ საბჭოებსაც არავითარი მუშაობის და მოქმედების უნარი არ ეტყობათ, ვინაიდან ამ საბჭოებში მეტ წილათ უვარგისი და არა მცოდნე პირები მოხვდენ. პარტიულ მუშაობაზე ლაპარაკიც მეტია; თუმცა შეგნებულ ამხანაგების დახმარებით, მოეწყო ყოველ საზოგადოებაში პარტიული კოლექტივები, მაგრამ პარტიულ მუშების ძალთა ნაკლებობისა გამო, ზოგან კიდეც გაჰქრა. საზოგადოთ, რაჭაში პარტიულათ შეგნებული მუშები ძლიერ ცოტა მოიპოვებიან. აქაური ხალხი, თუმცა ქალაქებში არის გასული, მაგრამ რაჭველ მუშებში ძლიერ ცოტას შეხვდებით ფაბრიკა-ქარხანაში, ან რკინის გზის დეპო-სახელოსნოში მომუშავეს. აქაური შეგნებული და [illegible] კი არიან სხვ[illegible] ქალაქში [illegible] როგორც აქ მო[illegible] რამოდენიმე დღისა და კვირის შემდეგ ისევ უკან ქალაქებში ბრუნდებიან. მეტი წილი აქაურებისა ისეთ ხელობას მისდევენ, რომელიც ადამიანს უფრო აჩლუნგებს გონებრივათ, ახდენს ზნეობრივათაც, როგორიცაა, მაგ., ლაქიობა, სამიკიტნოებში და სასტუმროებში ყოფნა, ხელზე მოსამსახურეობა, მზარეულობა და სხვ. ხშირათ შეხვდებით აქ ძვირფას ტანისამოსში გამოწყობილ ლაქიას ან მზარეულს, რომელიც მედიდურათ გამოიცქირება და თავისს ჯიბე-პორტმანს უფრო ჩასცქერის, ვიდრე საზოგადო ან კულტურული რამე აინტერესებდეს.

რა გასაკვირია, რომ ასეთ ხალხში ყოველ-გვარ ჭორებს, პროვოკატორ-ხულიგნების ნათქვამს გასავალი ჰქონდეს. ამას კიდევ ხელი შეუწყეს გახულიგნებულმა ყოფილმა ჯარისკაცებმა, რომლებიც ფრონტიდან თოფ-პატრონებით დაბრუნდენ და თავიანთ თავს „ბალშონიკებს“ უწოდებენ, რადგანაც „ომი უკვე გაათავესო“ და შინ დაბრუნდენ თავიანთი იარაღებით, რომ „შინაური მტრები“ „ბურჟუაძეები“ და „ბურჟუაძეების“ დაყენებული მთავრობა ჩამოაგდონ და თავიანთი დააყენონ. ამ ვაჟბატონებმა მთელი გლეხობა მოწამლეს და რევოლიუციაზე და თავისუფლებაზე გული აუცრუეს; გლეხობა დღეს აღარავის აღარ უჯერის. არიან შეგნებული ჯარის კაცებიც (უმცირესობა), მაგრამ მათ „ბურჟუაძეების“ მომხრეებათ ნათლავენ, არაფერს არ უჯერიან და ხმასაც არ აღებინებენ. მთელი ეს ბრბო გახულიგნებული ჯარისკაცებისა მოქმედობს ჯაშუშ პროვოკატორების ხელმძღვანელობით. ამას წინათ ს. ნიკორწმინდაში ექიმ შ. ლეჟავას ხელმძღვანელობით კრება ჰქონდათ „ბოლშევიკ“ ჯარისკაცებს და გამოიტანეს ისეთი რეზოლიუციები, რომლითაც ისინი სავსებით ეთანხმებიან იმ მოძრაობას, როგორც სოციალისტურს, რომელიც ეხლა ხდება სამეგრელოში ყოფილი პოლიციელების და ხულიგნების ხელმძღვანელობით ოჩიგავა-ასკურავას სახით. ეს ვაჟბატონები ლეჩხუმის და სამეგრელოს მოძრაობას სოციალისტურ მოძრაობათ ნათლავენ. აქედან ნათლათ სჩანს, რომ ეს ვაჟბატონებიც ამ ხულიგნების და რეაქციონერების ამხანაგები ყოფილან. ამის შემდეგ რაღა გვეთქმის: ვისთან გვაქვს დღეს საქმე, ნამდვილ ბალშევიკებთან, თუ ხულიგნების და კონტრ-რევოლიუციონერების ბრბოსთან? სწორედ საკვირველია! აშკარათ სჩანს, რომ ჩვენ საქმე გვაქვს არა იდეურ ბალშევიზმთან. ამასთანა „იდეური ბალშევიზმის“ რაღა ვიწამო, როდესაც ამათი „ლიდერი“ ბ. აკ. კობახიძე გურულებს კონტრ-რევოლიუციონერებს უწოდებს. „ბალშევიკ“ ჯარისკაცების თავხედობა იმ ზომამდე მიდის, რომ ეს „ჭეშმარიტი სოციალისტები“ ყოველგვარ ჯურის მძარცველს და ყაჩაღს ექომაგებიან. ამას წინათ გამოეტარებია ვიღაც დეზერტირ ჯარისკაცს დ. ამბროლაურში თოფი თავისი პატრონებით. ეს აცნობეს რაიონის კომისარს კ. კვიტაშვილს, რომელმაც ჩამოართვა თოფი თავისი პატრონებით, როგორც პოზიციიდან გამოტაცებული. ეს ამბავი გაეგოთ იქვე ახალ-სოფლელ ჯარისკაცებს და გლეხებს, რომლებსაც თავი „ბალშონიკებათ“ მოაქვთ, შეიკრიბნენ რაიონის კომისრის კანცელარიაში და დამუქრებით მოითხოვდნენ იარაღის დაბრუნებას ჯარისკაცისთვის, თვარემ, წინააღმდეგ შემთხვევაში, ჯარისკაცები ემუქრებოდენ ყუმბარებით აეაფეთქებათ კანცელარიის შენობას და მთელს ამბროლაურსო. როგორც გამოირკვა, ეს ჯარისკაცი ყოფილა დეზერტირი, განთქმული ყაჩაღი მთელს ურავში (სოფელია რაჭაში), ეს თურმე მესამე თოფი მოჰპარა, დანარჩენი ორი ვიღაც სვანისთვის მიეყიდა. რაიონის კომისარი იძულებული გახდეს თოფი დაებრუნებია ამ ყაჩაღისთვის. ამ გახულიგნებულ ჯარისკაცთა რიცხვს ახალ-სოფლელი „გაბალშონიკებული“ გლეხებიც მიემატენ, რომელთა რიცხვშიც თავი ისახელეს თავიანთი ყვირილით და ყბედობით იორდანე და რომანოზა ჭელიძეებმა. ეს ორი ვაჟბატონი თურმე მთელ ახალ სოფელს „აზრტებს“, რომ ჩვენ „ბალშონიკები“ ვართ და მთიულებს ჩვენს სოფელში გაშენებული ვენახები უნდა ჩამოვართვათო. ამ ვაჟბატონებს „ბალშევიზმი“ ისე გაუგიათ, როგორც ძარცვა-გლეჯა და სხვისი ქონების დატაცება. საზოგადოთ, ასეთია დღეს მთელს რაჭაში მდგომარეობა.

სისონა.

დ. ბანძა. ბანძის რაიონში მობილიზაცია ნელა მიდიოდა. ბათუმის ფრონტიდან რამდენიმეჯერ გამოგზავნეს დელეგაცია, რათა მობილიზაცია კარგათ ჩატარებულიყო, მაგრამ ამაოდ. ბოლოს როგორც იყო, [illegible] წინ დღეებით ამორჩეულ იქნა ყველა სოფლებში სამობილიზაციო კომისიები. კომი[illegible] დიდი ენერგია გამოიჩინეს. ისე [illegible] საქმე, რომ 29 [illegible] უნდა წასულიყო მთელი ამ რაიონის ჯარისკაცობა. უმრავლესობა ჯარისკაცებისა შეურიგდა ამ მდგომარეობას და მოემზადენ წასასვლელად. ამ დროს ზოგიერთ საზოგად. ჯარისკაცებთან მოვიდა სოფ. აბედათიდან კაცი და მოახსენა, რომ მთელი აბედათის ჯარისკაცები მოგროვილია [illegible] აბაშის პირად და თქვენ გიცდიანო. ვინც არ დაეთანხმა, იარაღი აყარეს და დაატყვევეს. ამნაირად 29 მარტს დაიწყო მთელ ამ რაიონის აჯანყება. 30 მარტს კი გამხეცებულმა ბრბომ დაიპყრო დ. ბანძა. 1 აპრილს გაიმართა „ბალშევიკების“ მეთაურობით დ. ბანძაში მიტინგი. მიტინგზე ილაპარაკა შ. ასკურავამ (არა ბალშევიკს ნება არ ქონდა ლაპარაკის). მან შეამკო თავის უზრდელ სიტყვებით ამიერ-კავკასიის მთავრობა და სეიმი. და მასთან აუწყა ხალხს, რომ ამ.-კავკ. სეიმმა „ბალშევიკების“ ლოზუნგები მიიღო. მენშევიკები გამოდევნეს და ბალშევიკები ჩაბარგდნენო. სოხუმი და ბაქო ავიღეთ და იმედია, თქვენი ვაჟკაცობით ტფილისსაც დავიპყრობთო. გარდა ამისა, მოუწოდა ხალხს აეორჩიათ ბალშევიკური „გლეხთა საბჭო“. ამ დროს გაისმა რევოლვერის ხმა, [illegible] ბანი მისცა თოფის გრიალმა და ასე დაშალეს კრება. 5 აპრილამდე არსებობდა „ბალშევიკების“ მთავრობა ბანძაში და დიდათ მოაძულა ხალხს თავი, რადგანაც ყოველ დღე თითო ოჯახს უნდა დაემზადებია ერთი კაცი მჭადი და ყველი, ღირებული 8 მან. უფულოდ. გარდა ამისა, ვინც არ ჩაეწერებოდა „ბალშევიკების“ მთავრობის შტაბში და არ აიღებდა ნებართვას, ბაზარში არ შეუშვებდენ. ამან დიდი აღელვება გამოიწვია მთელ რაიონში. 4 აპრილს გაიგეს, რომ მთავრობის ჯარი მოდის ბრბოს წინააღმდეგო: ზოგი გაიქცა თავიანთ სახლში, ზოგიერთნი გამაგრდენ ნოქალაქევის ციხეში. 5 მარტს, საღამოს 6 საათზე, მშვიდობიანათ ჩამოვიდა ვ. ჯუღელი თავის წითელ გვარდიელებით დ. ბანძაში. მეორე ნაწილი რაზმისა ძველი სენაკიდან უშენდენ ზარბაზნებს ნოქალაქევის ციხეს, სადაც იყო თავმოყრილი ბრბო. გადაყენებულ იქნა „ბალშევიკებისაგან“ ამორჩეულ კომისარ-მილიციონერები და მოიხმეს ძველები. იმ წამსვე იქნა აღდგენილი წესრიგი. იმ ღამის მოქმედების შედეგი ასეთი იყო: ნოქალაქევიდან გაქცეულან ნაწილი ბრბოსი, ხოლო ნაწილი დაჭერილ და იარაღ აყრილ იქნა. 6 აპრილს მთელი რაზმი არტილერიით გაემგზავრა ს. მარტვილისაკენ. შეტაკება მოუხდა ბრბოსთან, მაგრამ მსხვერპლი არ ყოფილა. რამოდენიმე დღის შემდეგ მთელი რაზმი დაბრუნდა მარტვილიდან და გაემგზავრა უკან იმ პირობით, რომ ჯარისკაცები, რომლებზედაც ვრცელდება მობილიზაცია სჩქაროდ გაემგზავრონ სამტრედიისაკენ, რაც სისრულეში იქნა მოყვანილი. 10 აპრილს არც ერთი ჯარისკაცი არ დარჩენილა ამ რაიონში ისე გაემგზავრენ ზოგი სამტრედიაში, დანარჩენი ახალსენაკში.

პ. ონოღიელი.

ხაშური. შემთხვევით მოგვიხდა აღდგომის დღეების გატარება ხაშურში, მე და ჩემი ამხ. ა. ძ—იას. დღესასწაულმა ძველი ტრადიციული ხასიათი მიიღო და ყველა ქეიფს გუნებაზე მოსულიყვენ. ქეიფის და ღვინის სმის წინააღმდეგ არაფრის თქმა შემიძლიან, ეს ხომ კანონიერი საქმეა, მაგრამ რით შეიძლება გავამართლოთ ის სამშობლოსადმი ღალატი, რომელიც აქ ჩაიდინეს და ჩადიან. ეს გამოიხატება იმ აურაცხელი პატრონების ხარჯვაში უაზროთ და უადგილოთ, რასაც ხარჯავდენ ამ სამი დღის განმავლობაში და რომლის მსხვერპლიც კინაღამ არ შეიქნა ჩვენი თფილისელი ამხ. ძ—ია, მხოლოდ იმისთვის, რომ სთხოვა: პატრონებს უბრალოთ ნუ ხარჯავთო. ამ წინადადებითვე მიმართეს ორმა ამხ. გვარდიელმა, მაგრამ გალეშილმა ნაძირალების ჯგუფმა მათ იარაღის აყრაც კი დაუპირეს, [illegible] ჩაერივნენ ჩვენი ამხანაგები და როდესაც იარაღს იარაღი დაუპირდაპირეს, იმათ იკადრეს გაფანტვა. დავესწარი 7 მისს წითელ გვარდიელების კრებას. ეს კრება მეორეთ იყო მოწვეული და სამწუხაროთ უნდა ვსთქვა, რომ დიდ გულცივობას იჩენენ ამხ. წითელ გვარდიელები. როგორც თითონ შტაბის წევრმა ამხ. პატარიძემ აღვიარა, გვარდიელთა რიცხვი ყოფილა 300—350 კაცი, კრებას კი დაესწრო 30 კაცი, კითხვები სერიოზული იყო გასარჩევი. ამ. პატარიძემ მწუხარებით აღნიშნა ის გულ ცივობა გვარდიელებისა, რაიც დღეს მათში სუფევს და განსაკუთრებით იმ უწესრიგობის და უზომო პატრონების ხარჯვაზე, რასაც ადგილი ჰქონდა ამ სამი დღის განმავლობაში. კრება გადაიდო მეორე დღისათვის, მხოლოდ აირჩიეს კომისია ორ-ორი კაცი თითო დარაზმიდან და ამათ დაევალათ დაეხმარონ შტაბს დიდი კრების მოწვევაში. გარდა ამისა [illegible] შტაბის [illegible] თანახმად უნდა [illegible] და [illegible] ენდო შტაბის წევრს ამ თხოვნის სისრულეში მოყვანა. ესე უელფეროთ დასრულდა ეს კრება. ამ უელფერობას ზედ დაემატა ზოგიერთი შეზარხოშებული გვარდიელების დასწრება. ამათ მოახდინეს კრების არევ-დარევა და არ აძლევდენ თავმჯდომარეს საშუალებას კრება ეწარმოებინა წესიერათ.

დამსწრე.

ცნობები

ჯარისკაცი გრიგორი ვასილის ძე სტურუა მსახურობდა კავკასიის მომქმედ არმიის 489 რიბინსკი ქვეითა პოლკის მე-16 როტაში 1917 წლის 2 სეკტემბრიდან მისი არა ვიცითრა. თუ ვინმემ რაიმე იცის ვთხოვთ გვაცნობოს შემდეგი მისამართით: ქ. სამტრედია. აფთიაქის მაღაზია ნესტორ მ. კიკაჩეიშვილს.

ექ. სიმონ (კონსტანტინე) აბაშიძე მსახურობდა 2 მსროლელ პოლკში—მონაწილეობას იღებდა ბათუმის ბრძოლაში, მას შემდეგ არაფერი ვიცით მის შესახებ თუ სად იმყოფება. თუ ვინმემ იცის რა ბედი ეწია ზემო ნახსენებ ექიმს ვსთხოვ მაცნობოს შემდეგი მისამართით: ყიფიანის ქუჩა (2 უბანი) № 24. ელისაბედი ვლადიმერის ასული კორძაია.

გრიგოლ ზაქარიას-ძე მჭედლიშვილი იმყოფებოდა აბასთუმნის სანატორიუმში ამ ერთი თვის წინად. ვინაიდან მის შესახებ არავითარი ცნობა არ არის, თუ ვინმემ რაიმე იცის გთხოვთ გვაცნობოთ რომელიმე გაზეთის საშვალებით.

წერილი რედ. მიმართ

ქ. შ. წ. კ. გ. ს. გუმბრის განყოფილება ამით აცხადებს და უმორჩილესათ სთხოვს განყოფილების წარსული წლის ქვემორე მოხსენებულ წევრებს, რომ საჩქაროთ წარმოუდგინონ გამგეობას საწევრო ფულების ასაკრეფი საკვიტანციო რვეულები, რომლებიც დღევანდლამდის მათთან არის დარჩენილი და რომლებისოდაც ფერხდება გავლილი წლის ანგარიშის შედგენა მთავარ გამგეობაში წარსადგენათ. რვეულები აქვთ წაღებული: მოსე მოსეშვილს №№ 24 და 25, პრაპორშჩიკს ქელბაქიანს № 26, ექიმს გ. ქორქაშვილს № 27, პრაპორშჩიკს ადამ ელანიძეს № 28, დ. ზეიკიძეს № 29 და ექიმს ვალერიან ჩხეიძეს № 31. შესაძლებელია რვეულები ჰქონდეთ დარიგებული გამგეობის ყოფილი თავმჯდომარის გ. ქორქაშვილისაგან და ხაზინადარი ნესტორ მამულაიშვილისაგან კიდევ სხვა პირებსაც, რომელთა შესახებ ამ ჟამათ გამგეობას ცნობები არა აქვს და, იმედია, ასეთი პირნიც კეთილ ინებებენ და წარმოადგენენ რვეულებს შეკრეფილი ფულით.

გავლილ წლის 8 ოქტომბერს ქ. შ. წ. კ. გ. ს. გუმბრის განყოფილების გამგეობამ თავის სხდომაზედ გადასწყვიტა ქართული უნივერსიტეტის ფონდის გასაძლიერებლათ მოეკრიბა ფული ადგილობრივ ქართველ საზოგადოებისა და თანამგრძნობ პირთა შორის და ამ მიზნით ამავე დღესვე, დადგენილებისამებრ თავის ბეჭდის ქვეშ გამოსცა ექვსი სია, რომლებიც შეკრებილი ფულით გამგეობას უსათუოთ უნდა დაჰბრუნებოდა პირველს ნოემბრამდის. დღევანდლამდის გაცემულ სიებიდან არ დაუბრუნებიათ: № 2 პრაპორშჩიკს მიხეილ შატბერიშვილს და № 6 გამგეობის ყოფილ ხაზინადარს ნესტორ მამულაიშვილს (რომლებიც ამ ჟამად თფილისში იმყოფებიან), რის გამოც შეფერხებულია ამ საგნის შესახებ ანგარიშის გაწევა და ფულების ჩაბარება კუთვნილებისამებრ. გამგეობა უმორჩილესათ სთხოვს აღნიშნულ პირებს საჩქაროთ წარმოადგინონ სიები და ფული.

გამგეობის თავმჯდომარე
არჩ. ციხისთავი.

ქ. გუმბრი (ალექსანდროპოლი).

განცხადება

ამით ვაცხადებ თფილისის საქონლის სადგურის „ერთობის“ ხელის მომწერთა საყურადღებოთ, რომ მათზე დარჩენილი ფულები დაუყონებლივ შემოიტანონ, წინააღმდეგ შემთხვევაში მათი სახელი და გვარი გაზეთში გამოცხადდება. მასთან 1 ივნისიდან საჭიროა ყველამ წინდაწინ გადაიხადოს გაზეთის ფასი, წინააღმდეგ შემთხვევაში გაზეთს ვერ მიიღებენ.

ამხ. სალმით საშა ჩიგოგიძე

(3—3)

ექიმი ქალი

რ. ვ. შიშლო-საგაშვილი

მედიცინის დოქტორი ჟენევის უნივერსიტეტისა და ედინბურგის მედიკურ-ქირურგიულ კოლლეჯისა. იღებს ყოველ-დღე შინაგან, ქალთა და ვენერიულ ავადმყოფთ და იძლევა ხაზებით [illegible] 10—12 ს. და საღამოს 5—7 საათამდე. [illegible] № 83. ტელ. № 3—97.

მარტის 20 გაიხსნა ახალი

სამკურნალო

ყოველგვარ ავათმყოფთათვის
ექიმ. ე. მ. მძინარიშვილის და ლ. მ. ნაზარეტიანცის

სავადმყოფოში არსებობს კბილის საექიმო კაბინეტი ხელოვნურ კბილების ტეხნიკურ ლაბარატორიით

მიხეილის და კიროჩნი ქუჩების კუთხე № 22. (შესასვლელი კიროჩნი ქუჩიდან) ტელეფ. 10—87. ავათმყოფების მიღება ყოველ დღე დილის 9 ს. ნაშუადღევის 3 საათამდე. ვენერიული და სიფილისის ავათმყოფების მიღება საღამოს 5—8-მდის. ქალების და ბავშვების მიღება 4—5 ს., კვირაობით ღარიბები უფასოთ მიიღებიან დილ. 10—12 საათ. (24—20)

ექიმი პ. ი. ქვარჯალაძე

შინაგან და ბავშვთა სნეულებანი

ავათმყოფებს მიიღებს ყოველდღე საღამოს 5—6 ს., კვირა დღის გარდა. ქსენიევის ქუჩა, № 14, სასტუმრო ვეტცელის გვერდით. ტელ. 15—00.

ექიმი

დ. ი. ქორდანია

იღებს ავათმყოფებს შინაგან და ვენერიულ ავათმყოფობით, სიფილისი მისი და შედეგები სისხლ ნაკლებობა. ქრონიკული მალიარია და ქრონიკული ტრაპერი. საღამოს 5—7 საათამდე გარდა კვირისა. გორის ქ. № 6 (დიდუბე). ტელ. 14—37.

სამკურნალო კაბინეტი
ექიმი ალექსანდრე დავითის ძის

კეკელიასი

მიიღება კანისა, ვენერიულისა და სიფილისიანი ავათმყოფები. (914-ს და 606-ს შეშხაპუნება). ავადმყოფთა მიღება 5—8 საათამდე საღამოთი. მიხეილის პროსპექტი № 116, სასტუმრო „ნოე“-ს პირდაპირ. ტელეფონი 14—22.

ექიმი ნ. ლ. ცურიაშვილი

მედიცინის დოქტორი მიუნხენის უნივერსიტეტისა.

შინაგან საბავშვო, საბებიო და საშვილოსნო სნეულებით ავადმყოფთ იღებს ყოველ-დღე შუადღის 12—2 და საღამოს 4—5 საათამ. უფასოთ იღებს ყოველ-დღე დილით 9—10 საათ. მისამართი: ნიკოლოზის ქუჩა, № 7, სიმხოვიჩის აფთიაქის გვერდით.

ექიმი ვ. გ. ვე[illegible]

ტომსკის უნივერსიტეტის [illegible] ნიკის ორდინატორათ ნამყოფი იღ[ებს] ავათმყოფებს კანისა და ვენერიულ სნეულებით ყოველ დღე 3—5 ნაშ. საათამდე, ვარანცოვის ძეგლის პირდაპირ რაზიევსკის ქუჩა, № 19.

ექიმი გ. მ. მუხაძე

იღებს სადოსტაქრო ავადმყოფთ საღამოს 5—6 საათამდე კვირა დღის გარდა. მისამართი: დიდი მთავრის ქუჩა № 5 [illegible] ეკონომიურ საზ. [illegible] პირდაპირ, სახ. სვანიშვილისა. ტელ. № 5—7[illegible]

ექიმი

გ. დონხინი

ყოფილი ასისტენტი პარიზის მთავარ კლინიკისა იღებს

თვალის ტკივილებით ავადმყოფ[ებს] დილის 10—12 და საღამოს 4—7 საათამდე. მიხეილის პრ., 76, (ხაიკინის კბილის საექიმო).

ექიმი

დ. ი. ჯაფარიძე

მიიღებს შინაგანის, ყურის, ყელის და ცხვირის სნეულებით ავადმყოფებს დილის 11—1 საათამდე, საღამოს 5—7 [illegible] მადათოვის ქუჩა № 7. ალექსანდრეს ბაღის პირდაპირ. ტელეფონი 17—49.

ექიმი

ნ. ი. მახვილაძე

იღებს სპეციალურად—მალარიით (ციება) და მისი შედეგებით დასნეულებულთ, სისხლის ნაკლებობით, გულისა, ფილტვისა, ქარებით და სხვა შინაგან სნეულებით ავათმყოფთ ყოველ დღე დილის 11—12 საათამდე და საღამოთი 4—6 საათამდე. ელექტრიზაცია და მასსაჟი. მისამართი: მოსკოვის ქ. № 11.

ექიმი

ვ. ვ. კლდიაშვილი

შინაგან და ბავშვთა სნეულებიან ავადმყოფთ ღებულობს ყოველ-დღე დილის 12—1 საათ. და საღამოს 5—7 საათამდე. მისამართი: პეტროგრადის ქუჩა № 4, კუთხე მიხეილის პრ. ტელეფონი 8—48. ვაგზლის სამკურნალოში მიიღებს ყოველ-დღე დღის 1—2 საათამდე.

სავალდებულო დადგენილება

დამტკიცებული თფილისის ქალაქის თვითმართველობის მიერ ქალაქის გადასახადების და მათზე დარჩენილ „ნედოიმკების“ აღების შესახებ.

1) სახლის პატრონები, რომელთა სახლებიც შეფასებულია არა ნაკლებ ათი ათასი მანეთისა, ვალდებული არიან შემოიტანონ ერთი კვირის განმავლობაში, დღეიდან დადგენილების გაზეთებში გამოქვეყნებისა,—ყველა მათზე დარჩენილი „ნედოიმკები“ შეფასებითი გადასახადებისა, როგორც ძველი წლების ისე 1918 წლის პირველ ნახევრისა.

2) ერთი კვირის განმავლობაში მოვალე არიან შემოიტანონ ყველა მათზე დარჩენილი გადასახადები, როგორც ძველი წლის ნედოიმკები აგრეთვე 1918 წლის პირველ ნახევრის გადასახადები ყველა სავაჭრო სამრეწველო დაწესებულებები ქალაქ თფილისისა.

3) ქალაქის გადასახადის გადამხდელები, ყველა, ვინც არ შედის 1 და 2 მუხლში ნაჩვენებ კატეგორიაში აგრეთვე ყველა ჯურის „ნედოიმშჩიკები“ (წყალსადენის, მოიჯარადრენი და სხ.) მოვალე არიან შემოიტანონ მათზე დარჩენილი გადასახადები, აგრეთვე 1918 წლის პირველი ნახევრის ხვედრი 1918 წლის 1 მაისისათვის (ძველი სტილით).

4) ამ სავალდებულო დადგენილების დამრღვევნი პასუხისგებაში მიეცემიან სასჯელთა დებულების 29 მუხლის ძალით. (3—1)

კვირას 12 მაისს, დილის 10 საათზე,
სახალხო უნივერსიტეტის შენობაში, მიხაილოვის ქუჩა № 91.

დანიშნულია **საერთო კრება** მომხმარ. საზ. „მოსავალის“

რადგანაც ეს კრება მეორეთ არის მოწვეული კანონიერათ ჩაითვლება რამდენი წევრიც უნდა დაესწროს.

მოხსენება გამგეობის საზ. მდგომარეობის შესახებ და სხ. კითხვები.

სახლის კომიტეტების წარმომადგენლებს უნდა ჰქონდეთ რწმუნების ქაღალდი.

1—1 გამგეობა.

თფ. ქართველ ვაჭართა და მრეწველთა დროებითი საბჭო და აღმასრულებელი კომიტეტი

კვირას 12 მაისს (ახალი სტილით) დილის 10 საათზე ქართულ კლუბის დარბაზში იწვევს თფილისის ქართველ ვაჭართა და მრეწველთა კრებას ყველა დარგიდან. დღის წესრიგი:

1) მომენტის შესახებ მოხსენებას წაიკითხავს საქართველოს ეროვნულ საბჭოს წარმომადგენელი.

2) თუ რა ზომები იქნას მიღებული, რომ ბ-ნთ ვაჭარ მრეწველებზე გაწერილი ფული საქართველოს ეროვნულ საბჭოს სასარგებლოთ დაუყოვნებლივ იქნას შემოტანილი.

3) შეკავშირება ქართველ ვაჭართა და მრეწველთა ერთ კავშირში, რომლის წესდებაც უკვე დამტკიცებულია.

4) არჩევა კავშირის გამგეობისა და სხვა პირთა.

რადგანაც ფრიად საყურადღებო საკითხებია გასარჩევი ბ-ნნი ვაჭარ-მრეწველნი ვალდებულნი არიან აუცილებლათ დაესწრონ კრებას. (3—2)

სტუდენტი გიორგი ლაზრიშვილი

სწავლობდა კიევში, ტეხნიკურ სასწავლებელში

ბინათ სცხოვრობდა ჟილენსკის ქუჩაზე № 55. ორი თვე არის რაც არაფერი ვიცი მის შესახებ. თუ ვინმემ რამე იცის გთხოვთ გვაცნობოთ შემდეგი მისამართით: კობისკი ტუპიკი № 11 ნინა ლაზრიშვილი.

6—2

პარასკევს, 10 მაისიდან (27 აპრილიდან) ყველა უბნებში საბარათო ბიუროებში მოხდება მიცემა

მაისის პურის ბარათებისა

პურის ბარათები მიეცემა მხოლოდ სახლის კომიტეტებს: პურის ბარათები მიეცემათ ს[illegible] წარმოდგენილ იქნას სა[illegible] [illegible] და სახლის საზოგადოების [illegible].

ფასი ერთი ბარათისა 25 კაპ.

2—2 ქალაქის გამგეობის სასურსათო განყოფილება.

ეროვნული ბიბლიოთეკა